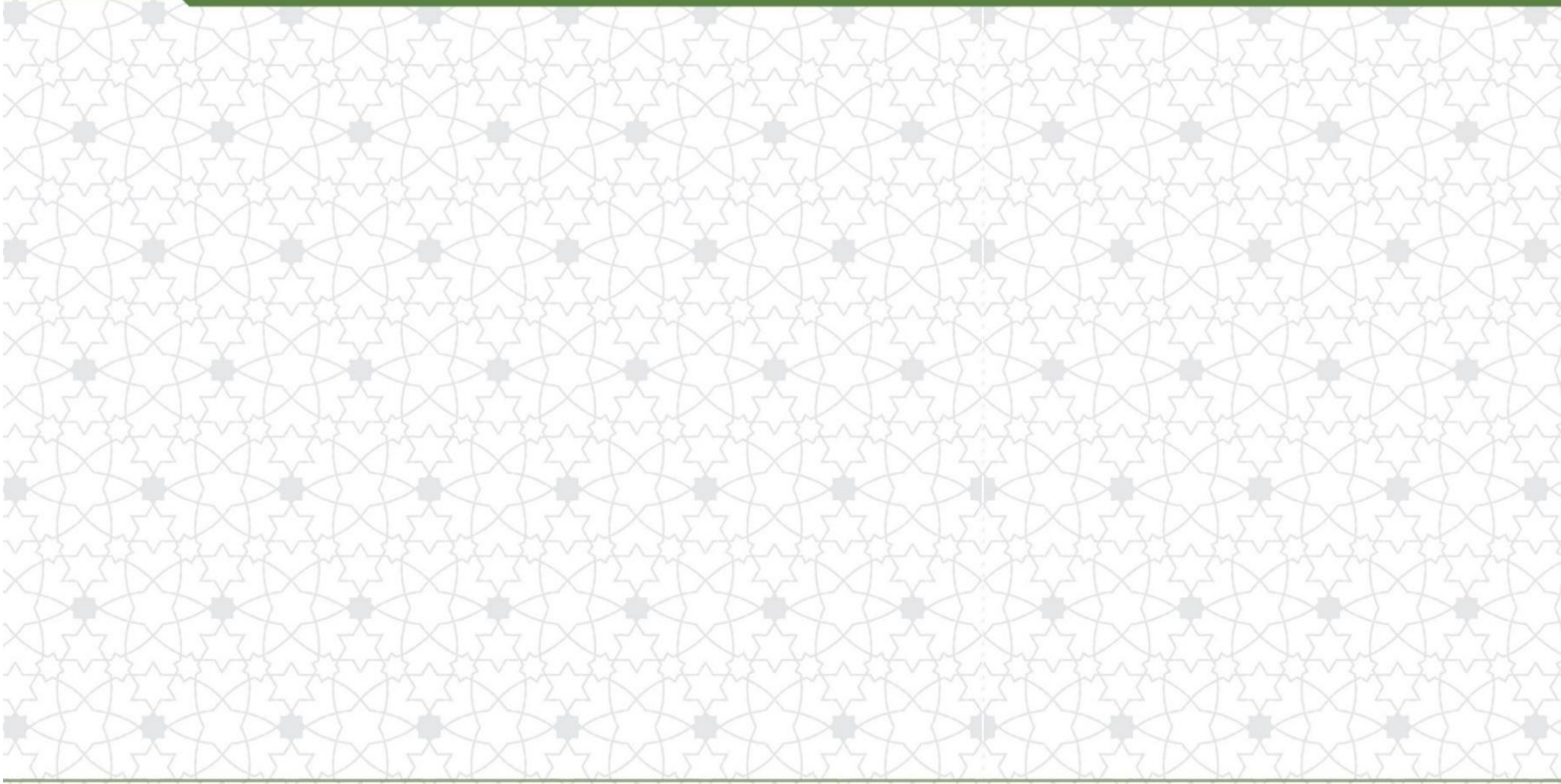

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور (۲۲): وزارت کشور

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل:

۲۱۲۷۴

دوره دوازدهم-سال دوم

ثبت: ۳۸۱

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور (۲۲): وزارت کشور

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی)

نوع گزارش: طرح/لایحه ■، نظارتی □، راهبردی □، پیش نویس قانونی □

تهیه و تدوین کننده: فاطمه سادات میراحمدی

ناظران علمی: جلیل محبی، مهدی امیری، حسن کریمی فرد

اظهار نظر کنندگان: محمد برزگر خسروی (دفتر مطالعات حقوقی)، سیدمحمدحسین فاطمی (دفتر

مطالعات بخش عمومی)

صفحه آرا: زهرا دلاوری

ویراستار ادبی: مژگان کاظمی

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور

۲. اعتبارات وزارت کشور

۳. اعتبارات سازمان امور اجتماعی کشور

۴. اعتبارات سازمان ثبت احوال

۵. اعتبارات سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور

۶. اعتبارات سازمان مدیریت بحران کشور

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۴/۱۰/۰۹

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۱/۵

به نام خدا

فهرست مطالب

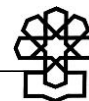
۱.....	چکیده
۱.....	خلاصه مدیریتی
۵.....	۱. مقدمه
۵.....	۲. بررسی بودجه وزارت کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور
۱۶.....	۳. بررسی درآمدهای وزارت کشور و دستگاه‌های تابعه
۱۸.....	۴. بررسی برنامه‌ها و اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵
۲۰.....	۴-۱. وزارت کشور
۲۹.....	۴-۲. سازمان امور اجتماعی کشور
۳۱.....	۴-۳. سازمان ثبت‌احوال کشور
۳۴.....	۴-۴. سازمان مدیریت بحران کشور
۳۶.....	۴-۵. سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور
۳۹.....	۵. نتیجه‌گیری
۴۰.....	منابع و مآخذ

فهرست جداول

۷.....	جدول ۱. بودجه وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و مقایسه با قانون بودجه ۱۴۰۴ (میلیون ریال)
۷.....	جدول ۲. اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، شرکتی و اعتبارات متفرقه (مندرج در جدول شماره ۹) وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ (میلیون ریال)
۸.....	جدول ۳. اعتبارات ردیف‌های متفرقه وزارت کشور و سازمان‌های تابعه انتقالی به جدول شماره (۷) (اعتبارات مندرج در جدول ۷-۱) (میلیون ریال)
۹.....	جدول ۴. اعتبارات متفرقه وزارت کشور و سازمان‌های تابعه مندرج در (جدول شماره ۹) ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور
۱۱.....	جدول ۵. اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه براساس برنامه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور (میلیون ریال)
۱۲.....	جدول ۶. اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ مندرج در (جدول ۷-ب) (بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹) (میلیون ریال)
۱۴.....	جدول ۷. درصد تغییر اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ (مندرج در جدول ۷-ب) در مقایسه با مصوب ۱۴۰۴ (بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹) (میلیون ریال)
۱۷.....	جدول ۸. درآمدهای وزارت کشور و دستگاه‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور (میلیون ریال)
۲۵.....	جدول ۹. اعتبار طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور و مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۴
۳۲.....	جدول ۱۰. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان ثبت‌احوال در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و مقایسه با قانون مصوب بودجه سال ۱۴۰۴ (میلیون ریال)
۳۶.....	جدول ۱۱. اعتبارات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور براساس برنامه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵
۳۷.....	جدول ۱۲. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و مقایسه با قانون مصوب بودجه سال ۱۴۰۴ (میلیون ریال)

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱. نمودار اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه براساس برنامه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور (میلیون ریال) ۱۲
- شکل ۲. نمودار اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ (بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹) (میلیون ریال) ۱۳
- شکل ۳. نمودار سهم وزارت کشور و سازمان‌های تابعه از اعتبارات هزینه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور ۱۵
- شکل ۴. نمودار سهم وزارت کشور و سازمان‌های تابعه از اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور ۱۶
- شکل ۵. نمودار سهم وزارت کشور و سازمان‌های تابعه از درآمدها در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور ۱۸
- شکل ۶. وظایف و مأموریت‌های وزارت کشور ۲۰
- شکل ۷. نمودار سهم برنامه‌های دستگاه اصلی وزارت کشور از اعتبارات هزینه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور ۲۱
- شکل ۸. نمودار اعتبار طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور ۲۶
- شکل ۹. نمودار اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان ثبت احوال در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ (میلیون ریال) ۳۴
- شکل ۱۰. نمودار اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ ..... ۳۹

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور (۲۲):
وزارت کشور

Doi: [10.22034/mrc.report.21274](https://doi.org/10.22034/mrc.report.21274)

چکیده

وزارت کشور به دلیل نقش مهمی که در بُعد حاکمیتی و اعمال سیاست‌های عمومی دولت در قلمرو جغرافیایی کشور از طریق استانداران، فرمانداران و بخشداران به‌عنوان نمایندگان عالی دولت در سطوح تقسیمات کشوری دارد از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. گزارش حاضر به بررسی اعتبارات وزارت کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور اختصاص دارد. در این راستا، ابتدا تصویری کلی از اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه ارائه شده و در ادامه اعتبارات هزینه‌ای و تملک‌داری سرمایه‌ای به تفکیک دستگاه اصلی وزارت کشور و سازمان‌های تابعه مورد بررسی قرار گرفته و با توجه به چارچوب وظایف و مأموریت‌های وزارت کشور و سازمان‌های تابعه و نیز احکام اسناد بالادستی و سایر قوانین موضوعه، پیشنهادهایی ارائه شده است. از جمله این پیشنهادها عبارت‌اند از: لزوم درج ردیف اعتبارات سامانه یکپارچه معاینه فنی در جدول (۷-۱)، درج سنج‌های عملکرد برای برنامه‌های وزارت کشور و سازمان‌های تابعه؛ ارائه گزارش عملکرد قانون بودجه سال ۱۴۰۴ وزارت کشور و سازمان‌های تابعه؛ تجدیدنظر در برخی عناوین و مبالغ ردیف‌های بودجه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه با توجه به الزام‌ها و تکالیف مندرج در قانون برنامه هفتم و انتقال برخی ردیف‌های مندرج در اعتبارات متفرقه (جدول شماره ۹) به (جدول شماره ۷) ماده‌واحد. همچنین لازم است در اجرای ماده (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس و نیز ایجاد بستر لازم جهت نظارت بر اجرای قانون برنامه، احکام جزئی مرتبط از قانون برنامه هفتم در خصوص وزارت کشور، از حیث اجرا یا عدم اجرا به جهت تأمین مالی در لایحه بودجه تعیین تکلیف شوند.

خلاصه مدیریتی

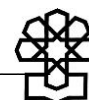
مسئله اصلی

از آنجاکه بودجه نشانگر برنامه‌ریزی مالی یک دستگاه اجرایی برای تحقق اهداف، راهبردها و سیاست‌هاست، بنابراین می‌تواند تصویری از جهت‌گیری واقعی و عینی آن دستگاه را در تحقق سیاست‌ها و اهداف خود نشان دهد. گزارش حاضر درصدد است نشان دهد بودجه وزارت کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ چه روندی پیدا کرده و این اعتبارات برای تحقق چه سیاست‌ها و اهدافی تخصیص یافته است؟ شیوه تحقق این وظایف و مأموریت‌ها

چگونه است؟ و برنامه‌ها و ردیف‌های اعتباری تعیین شده برای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه چه نسبتی با تکالیف مقرر در قانون برنامه هفتم دارد؟

نقاط قوت و ضعف لایحه

- مجموع اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه، طبق (جدول شماره ۷) و بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹)، ۵۴ هزار و ۷۳۴ میلیارد و ۶۹۱ میلیون تومان (۵۴۷,۳۴۶,۹۱۰ میلیون ریال) است. ۳۲/۰۹ درصد کل اعتبارات وزارت کشور هزینه‌ای، ۶۶/۹۹ درصد کل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای و ۰/۹ درصد بودجه شرکتی است. مجموع اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه رشد ۷۱/۷ درصدی نشان می‌دهد.
- با احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹)، که به‌طور مشخص متعلق به وزارت کشور و سازمان‌های تابعه است، مجموع اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه ۶۸ هزار و ۹۱۸ میلیارد ۸۹۱ میلیون تومان (۶۸۹,۱۸۸,۹۱۰ میلیون ریال) است. ۴۳/۸۹ درصد اعتبارات هزینه‌ای، ۵۵/۳۸ درصد اعتبارات، تملک دارایی سرمایه‌ای و ۰/۷ درصد بودجه شرکتی است. با احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹)، کل بودجه وزارت کشور و دستگاه‌های تابعه رشد ۵۹/۵ درصدی نشان می‌دهد.
- برنامه‌های وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در هشت برنامه اصلی دسته‌بندی شده است. برنامه عمران و خدمات شهری و روستایی بیشترین سهم (۵۳.۱ درصد) اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه را به خود اختصاص داده است. پس از آن برنامه توسعه حمل‌ونقل (۱۹.۷ درصد) و توسعه خدمات هویتی بر پایه اطلاعات پایگاه هویت اشخاص حقیقی (۱۰/۷ درصد) قرار دارند.
- ۴۰ درصد کل اعتبارات هزینه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه متعلق به سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور است. پس از آن سازمان ثبت احوال با ۳۰ درصد و دستگاه اصلی وزارت کشور با ۲۲ درصد قرار دارند.
- ۹۰ درصد کل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه متعلق به سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور است. پس از آن دستگاه اصلی وزارت کشور با ۷ درصد قرار دارد.
- «سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور» دارای اساسنامه قانونی نیست. لذا شناسایی سازمان مذکور در جداول تفصیلی لایحه بودجه، محل ابهام است.
- ۷۲ درصد منابع درآمدی وزارت کشور و دستگاه‌های تابعه متعلق به سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، ۱۵ درصد منابع درآمدی متعلق به وزارت کشور و ۱۳ درصد متعلق به سازمان ثبت احوال است. شایان ذکر است که در مجموع ۸۹/۷ درصد درآمد دستگاه اصلی وزارت کشور ناشی از مدیریت امور مربوط اتباع خارجی است.
- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور در ردیف‌های متفرقه انتقالی به جدول ۷، برای «برگزاری انتخابات شوراهای اسلامی» مبلغ ۲ هزار میلیارد تومان (۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) به‌عنوان اعتبار موردی-موقت تخصیص داده شده

است. همچنین در (جدول شماره ۹) مبلغ ۵۰ میلیارد تومان (۵۰۰.۰۰۰ ریال) اعتبار به مجلس شورای اسلامی برای امر «نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا» تخصیص یافته است.

- در جدول برآورد ردیف‌های متفرقه (جدول شماره ۹) ردیفی با عنوان «جبران تلاش کارکنان دارای عملکرد برجسته وزارت کشور، سازمان‌ها و دستگاه‌های تابعه و وابسته از طریق پرداخت‌های غیرمستمر» از نوع اعتبارات «موردی (موقت)» با اعتبار یک هزار و ۹۲۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است (۱۹,۲۰۰,۰۰۰ میلیون ریال). از آنجاکه اصطلاح «عملکرد برجسته» واجد ابهام است و نحوه سنجش آن تعیین نشده است، از یک سو وابسته کردن پرداخت این اعتبارات به داشتن عملکرد برجسته به سلیقه‌ای شدن چنین پرداخت‌هایی منجر می‌شود و غیرمستمر بودن آن باعث کاهش آثار مثبت می‌شود، از سوی دیگر از حیث مبنای قانونی، محل تأمل است زیرا بدون داشتن ضابطه عینی در قانون می‌توان چنین جبران تلاش‌هایی را مصداق تبعیض ناروا موضوع بند «۹» اصل (۳) قانون اساسی و خلاف عدالت موضوع بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری تلقی کرد.

- بودجه شورای عالی استان‌ها در بودجه دستگاه اصلی وزارت کشور تجمیع شده و اعتبار آن در (جدول شماره ۷-ج) به مبلغ ۱۲۵ میلیارد تومان (۱,۲۵۰,۰۰۰ میلیون ریال) درج شده است. تجمیع بودجه شورای عالی استان‌ها با وزارت کشور به مفهوم وابستگی این نهاد به وزارت کشور و تضعیف جایگاه آن به عنوان یک نهاد غیرمتمرکز است.
- اعتبار برنامه سیاستگذاری و سامان‌دهی اتباع و مهاجران خارجی با اعتبار ۱۷۰ میلیارد تومان برای امر «تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات اردوگاه‌های پناهندگان و اتباع خارجی» در نظر گرفته شده، حال آنکه بند «الف» ماده (۸۶) قانون برنامه هفتم، وزارت کشور را به «تشکیل سازمان ملی مهاجرت» مکلف کرده که قطعاً نیازمند تخصیص اعتبارات متناسب تملک دارایی سرمایه‌ای بوده و در لایحه اعتباری برای آن در نظر گرفته نشده است.

- طبق جزء «۴» بند «ج» ماده (۸۵) قانون برنامه هفتم، وزارت کشور با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح مکلف به هوشمندسازی، انسداد و پایش (کنترل) مرزهای کشور شده است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور، برنامه «تقویت و نظارت (کنترل) و انسداد مرزهای کشور با اولویت شرق» با ۲۵۰ میلیارد تومان (۲,۵۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) اعتبار ۱۰ درصد کل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور را به خود اختصاص داده است. در این ردیف واژه «تقویت» ابهام دارد و لزوماً به معنای هوشمندسازی نیست. طبق ماده (۱) قانون الزامات و احکام مورد نیاز قوانین و بودجه‌های سنواتی مصوب ۱۴۰۴، دولت باید الزامات بودجه‌ای قوانین از جمله قانون برنامه هفتم را در لایحه بودجه ۱۴۰۵، درج کند؛ در غیر این صورت، نقض صدر اصل (۵۲) (مبنی بر تهیه لایحه بودجه براساس ترتیبات قانونی) رخ داده است. یکی از نمونه‌های این الزامات در خصوص وزارت کشور، حکم جزء «۴» بند «ج» ماده (۸۵) قانون برنامه هفتم است.

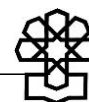
- سازمان امور اجتماعی کشور از لحاظ قانونی - حقوقی فاقد اساسنامه قانونی موضوع اصل هشتادوپنجم (۸۵) قانون اساسی است. تبصره ذیل بند «الف» ماده (۸۵) قانون برنامه هفتم، وزارت کشور را مکلف کرده است تا حداکثر

ظرف مدت شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، اساسنامه سازمان امور اجتماعی کشور را تهیه کند و به تصویب هیئت‌وزیران برساند که این امر تاکنون تحقق نیافته است.

- طبق ماده (۱۶) قانون مدیریت بحران «سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است، به منظور انجام اقدامات مربوط به پیشگیری و کاهش خطر و آمادگی در برابر بحران، ذیل امور اقتصادی در بودجه سنواتی، فصلی تحت عنوان «مدیریت بحران کشور» ایجاد کند و اعتبارات درج شده در فصول و برنامه‌های فعلی را در این فصل تجمیع کند». بدین منظور، در جدول اعتبارات متفرقه شماره (۹)، ۵۲۹ میلیارد تومان (۵.۲۹۰.۰۰۰ میلیون ریال) اعتبار منظور شده است. با توجه به الزام ماده (۱۶) قانون مدیریت بحران به ایجاد یک فصل با عنوان «مدیریت بحران کشور» و درج اعتبارات ذیل این فصل، گنجانیدن اعتبارات ماده (۱۶) قانون مدیریت بحران در جدول اعتبارات متفرقه، جای سؤال دارد.
- در مقایسه با قوانین بودجه سنوات گذشته، ردیف مربوط به «سامانه یکپارچه معاینه فنی» حذف شده است و این ردیف در (جدول ۷-ج) یعنی ردیف‌های تجمیع شده در دستگاه‌های اجرایی (جدول ۷-ب) نیز ذکر نشده است و دلیل حذف آن در لایحه بودجه ۱۴۰۵ مشخص نیست. مهم اینکه در (جدول شماره ۳)، مندرج در پیوست شماره (۲) لایحه، درآمد حاصل از سامانه یکپارچه معاینه فنی ایران (سیمفا) با اعتبار ۳ میلیارد تومان (۳۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) برای وزارت کشور در نظر گرفته شده است.

پیشنهاد‌های مرکز پژوهش‌ها

- ضروری است برای تسهیل نظارت مجلس شورای اسلامی بر بودجه، در جدول شماره (۷) برای همه برنامه‌های وزارت کشور و سازمان‌های تابعه **سنجه‌های عملکردی** با توجه به وظایف مقرر در قوانین موضوعه تعیین شود.
- شایسته است که با هدف **شفافیت بودجه**، امکان‌پذیر شدن ارائه تحلیل از چگونگی جهت‌گیری بودجه دستگاه‌های آن و امکان‌پذیر کردن **امر نظارت بر بودجه وزارت کشور و سازمان‌های تابعه توسط مجلس شورای اسلامی**، تغییراتی در برخی ردیف‌های متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹) از منظر درج نام **نهاد متولی و میزان بودجه‌ای** که قرار است به هرکدام از دستگاه‌های ذی‌نفع در ردیف‌های مذکور اختصاص یابد صورت گیرد.
- ضروری است در راستای تکلیف تعیین شده در بند «ج» ماده (۸۵) قانون برنامه هفتم، برنامه «تقویت و نظارت (کنترل) و انسداد مرزهای کشور با اولویت شرق» به «**هوشمندسازی، انسداد و پایش (کنترل) نرم‌افزاری و سخت‌افزاری مرزهای کشور با اولویت شرق**» اصلاح شود.
- ضروری است وزارت کشور در راستای تبصره ذیل بند «الف» ماده (۸۵) قانون برنامه هفتم پیشرفت، **اساسنامه سازمان امور اجتماعی کشور** را نهایی و به تصویب هیئت‌وزیران برساند.
- ضروری است در راستای الزام ماده (۸۶) قانون برنامه هفتم، اعتبارات متناسب برای **تشکیل «سازمان ملی مهاجرت»** اختصاص یابد.

- ضروری است اعتبار پیش‌بینی شده برای شورای عالی استان‌ها در قالب یک ردیف مجزا در (جدول ۷-ب) با عنوان کمک به شورای عالی استان‌ها آورده شود.
- نظر به این واقعیت که مدت قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه منقضی شده است، ضروری است تکلیف قانونی موضوع بند «ث» ماده (۶۷) این قانون مشخص شود. با توجه به منقضی شدن برنامه ششم و تعیین تعرفه «پاسخ به استعلامات الکترونیکی بخش غیردولتی» در (جدول شماره ۱۶)، مشخص نیست تکلیف دستگاه‌های اجرایی از جمله بانک‌های دولتی در زمینه پرداخت تعرفه چگونه خواهد بود. لذا پیشنهاد می‌شود که عبارت «بخش غیردولتی» از عنوان تعرفه مذکور در (جدول ۱۶) حذف شود.

۱. مقدمه

بودجه کل کشور، برنامه مالی دولت است که برای یک سال مالی تهیه و حاوی پیش‌بینی درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار و برآورد هزینه‌ها برای انجام عملیاتی است که به تحقق سیاست‌ها و هدف‌های قانونی کشور منجر می‌شود [۱]. آنچه در سمت مصارف بودجه عمومی اهمیت ویژه‌ای دارد، بودجه دستگاه‌های اجرایی کشور است. مهم‌ترین کارکرد دولت را می‌توان اداره امور کشور و ارائه کالاها و خدمات عمومی دانست که به تأمین مالی نیاز دارد.

در این خصوص، برنامه سالیانه مجموعه‌ای از هدف‌ها، سیاست‌ها، خط‌مشی و عملیات اجرایی سالیانه دستگاه‌های اجرایی با اعتبارات مربوط به آنها برای تحقق هدف‌های مورد نظر است که در چارچوب وظایف و مأموریت‌های دستگاه‌های اجرایی و اسناد بالادستی تهیه می‌شود. وزارت کشور نیز از دستگاه‌های اجرایی مهم کشور است که در راستای وظایف و مأموریت‌ها و ارائه خدمات تعیین شده، هر ساله اعتباراتی برای آن پیش‌بینی می‌شود. از آنجاکه بودجه، برنامه‌ریزی مالی یک دستگاه اجرایی برای تحقق اهداف، راهبردها و سیاست‌ها را نشان می‌دهد، بنابراین می‌تواند تصویری از جهت‌گیری واقعی و عینی یک دستگاه را در تحقق سیاست‌ها و اهداف خود نشان دهد. در واقع اعتبارات تخصیص‌یافته به دستگاه اجرایی در قالب اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای، تمرکز سیاستی و شیوه تحقق اهداف و سیاست‌ها را نشان می‌دهد. گزارش حاضر با بررسی اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در صدد است نشان دهد بودجه وزارت کشور در لایحه سال ۱۴۰۵ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ [۲] چه روندی پیدا کرده است؟ این اعتبارات برای تحقق چه سیاست‌ها و اهدافی تخصیص یافته است؟ و شیوه تحقق این وظایف و مأموریت‌ها چگونه است؟ و برنامه‌ها و ردیف‌های اعتباری تعیین شده برای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه چه نسبتی با تکالیف مقرر در قانون برنامه هفتم دارد؟

۲. بررسی بودجه وزارت کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور

مجموع اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه، طبق (جدول شماره ۷) و بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹)، ۵۴ هزار و ۷۳۴ میلیارد و ۶۹۱ میلیون تومان (۵۴۷,۳۴۶,۹۱۰ میلیون ریال) است. ۳۲/۰۹ درصد

کل اعتبارات وزارت کشور هزینه‌ای، ۶۶/۹۹ درصد کل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای و ۰/۹ درصد بودجه شرکتی است. بودجه شرکتی وزارت کشور ۵۰۰ میلیارد تومان (۵.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) است. بدون احتساب بودجه شرکتی، مجموع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور و دستگاه‌های تابعه ۵۴ هزار و ۲۳۴ میلیارد و ۶۹۱ میلیون تومان (۵۴۲.۳۴۶.۹۱۰ میلیون ریال) است (جدول ۷-ب).

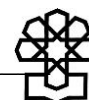
لازم به توضیح است که بودجه شرکتی که برای نخستین برای وزارت کشور در نظر گرفته شده است در واقع مربوط به اعتبارات «صندوق توسعه شهری و روستایی»، موضوع تبصره ذیل ماده (۷) قانون درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها مصوب ۱۴۰۱/۰۴/۰۱ است [۳].^۱ طبق اساسنامه صندوق توسعه شهری و روستایی، مصوب ۱۴۰۲/۰۷/۱۹ هیئت وزیران [۴]، صندوق مذکور «یک شرکت دولتی وابسته به وزارت کشور بوده و دارای شخصیت حقوقی مستقل می‌باشد».

بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹) و اعتبارات شرکتی (مندرج در جدول ۷)، اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه رشد ۷۰/۲ درصدی و با احتساب بودجه شرکتی رشد ۷۱/۷ درصدی را نشان می‌دهد (جدول ۱). شایان ذکر است که ۱۶ هزار و ۳۲ میلیارد تومان (۱۶۰.۳۲۰.۰۰۰ میلیون ریال) از مجموع اعتبارات وزارت کشور و دستگاه‌های تابعه، اعتبارات متفرقه ائتالی به (جدول شماره ۷) است که شامل ۱۱ هزار و ۷۷ میلیارد تومان (۱۱۰,۷۷۰,۰۰۰ میلیون ریال) اعتبارات هزینه‌ای (۶۹/۰۹ درصد اعتبارات متفرقه) و ۴ هزار و ۹۵۵ میلیارد تومان (۴۹,۵۵۰,۰۰۰ میلیون ریال) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای است (۳۰/۹۰ درصد اعتبارات متفرقه) که نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۴ (۱۶۶.۳۹۱.۳۴۲ میلیون ریال) کاهش ۳/۶ درصدی نشان می‌دهد (جدول ۳).

۱. ماده (۷) قانون درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها بیان می‌کند: «ماده (۲۸۰) قانون مالیات‌های مستقیم به شرح ذیل اصلاح و یک تبصره به آن الحاق می‌شود:

ماده (۲۸۰) - سازمان امور مالیاتی کشور موظف است معادل یک درصد (۱٪) از کل درآمدهای حاصل از این قانون را به حساب تمرکز وجوه وزارت کشور نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کند. وزارت کشور موظف است وجوه مذکور را برای کمک به اجرای طرح‌های شهری و روستایی با اولویت حمل‌ونقل عمومی و پرداخت تسهیلات میان شهرداری‌های زیر دویست و پنجاه هزار نفر جمعیت (هفتاد درصد (۷۰٪) شهرهای زیر پنجاه هزار نفر جمعیت و دهیاری‌های شهرستان‌های مربوطه و سی درصد (۳۰٪) شهرهای پنجاه تا دویست و پنجاه هزار نفر جمعیت و دهیاری‌های شهرستان‌های مربوطه)، مطابق با دستورالعملی که به وسیله وزارت کشور و با همکاری شورای عالی استان‌ها ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، تهیه و توسط وزیر کشور ابلاغ می‌گردد، هزینه نماید. مالیات سازمان‌ها و مؤسسات وابسته به شهرداری‌ها که به موجب قانون برای انجام وظایف ذاتی شهرداری در امور عمومی، شهری و خدماتی تشکیل شده‌اند و صددرصد (۱۰۰٪) سرمایه آن متعلق به شهرداری است، با نرخ صفر محاسبه می‌شود.

تبصره - کلیه بازپرداخت‌های مربوط به تسهیلات موضوع این ماده، در صندوقی تحت عنوان صندوق توسعه شهری و روستایی متمرکز می‌شود تا به‌طور اختصاصی توسط وزارت کشور و با همکاری شورای عالی استان‌ها، صرف ارائه تسهیلات به طرح‌های اولویت‌دار گردد. اساسنامه این صندوق ظرف شش ماه پس از ابلاغ این قانون به پیشنهاد وزارت کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید. هزینه‌های ایجاد و پشتیبانی صندوق توسعه شهری و روستایی از محل منابع این ماده تأمین می‌گردد».

جدول ۱. بودجه وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و مقایسه با قانون بودجه ۱۴۰۴ (میلیون ریال)

عنوان	اعتبارات هزینه‌ای	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	بودجه شرکتی	جمع کل
لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور	۱۷۵,۶۶۱,۹۰۰	۳۶۶,۶۸۵,۰۱۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۵۴۷,۳۴۶,۹۱۰
مصوب ۱۴۰۴	۲۰۳,۶۳۱,۹۶۱	۱۱۴,۹۹۰,۵۵۳	.	۳۱۸,۶۲۲,۵۱۴
درصد تغییر	-۱۳/۷	+۲۱۸/۸		۷۱/۷

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

با احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹)، که به‌طور مشخص متعلق به وزارت کشور و سازمان‌های تابعه است، مجموع اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه ۶۸ هزار و ۹۱۸ میلیارد و ۶۸۹ میلیون تومان (۶۸۹,۱۸۸,۹۱۰ میلیون ریال) است که شامل ۳۰ هزار و ۲۵۰ میلیارد و ۲۹۰ میلیون تومان (۳۰۲,۵۰۲,۹۰۰ میلیون ریال) اعتبارات هزینه‌ای (۴۳/۸۹ درصد اعتبارات) و ۳۸ هزار و ۱۶۸ میلیارد و ۶۰۱ میلیون تومان (۳۸۱,۶۸۶,۰۱۰ میلیون ریال) اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای (۵۵/۳۸ درصد اعتبارات) و ۵۰۰ میلیارد تومان بودجه شرکتی (۰/۷ درصد) است. با احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹)، بودجه هزینه‌ای ۰/۸ درصد، بودجه تملک دارایی سرمایه‌ای ۱۸۸/۶ درصد و کل بودجه وزارت کشور و دستگاه‌های تابعه ۵۹/۴ درصد رشد نشان می‌دهد (جدول ۲).

جدول ۲. اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، شرکتی و اعتبارات متفرقه (مندرج در جدول شماره ۹) وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ (میلیون ریال)

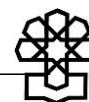
عنوان	اعتبارات هزینه‌ای	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	بودجه شرکتی	جمع کل
اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه مندرج در جدول شماره (۷)	۱۷۵,۶۶۱,۹۰۰	۳۶۶,۶۸۵,۰۱۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۵۴۷,۳۴۶,۹۱۰
اعتبارات متفرقه وزارت کشور و سازمان‌های تابعه مندرج در جدول شماره (۹)	۱۲۶,۸۴۱,۰۰۰	۱۵,۰۰۱,۰۰۰	.	۱۴۱,۸۴۲,۰۰۰
جمع	۳۰۲,۵۰۲,۹۰۰	۳۸۱,۶۸۶,۰۱۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۶۸۹,۱۸۸,۹۱۰
قانون ۱۴۰۴	۲۹۹,۸۹۳,۹۷۶	۱۳۲,۲۲۸,۵۳۸	-	۴۳۲,۱۲۲,۵۱۴
درصد تغییر	۰/۸	۱۸۸/۶		۵۹/۵

مأخذ: همان.

جدول ۳. اعتبارات ردیف‌های متفرقه وزارت کشور و سازمان‌های تابعه انتقالی به جدول شماره (۷) (اعتبارات مندرج در جدول ۷-۱) (میلیون ریال)

عنوان	موضوع	هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع
اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه				
وزارت کشور	سلمته جمع اطلاعات مسفرین	۲۰,۰۰۰	۰	۲۰,۰۰۰
وزارت کشور	سلمت‌دهی و مدیریت هوشمند اتباع و مهاجران خارجی	۱,۴۲۵,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۲۵,۰۰۰
وزارت کشور	اعتبارات موضوع قانون سلمندگی و نظارت بر تجارت مرزی (کولبری و ملولای) و ایجاد اشتغال پایدار مرزنشینان- زیرساخت‌های اقتصاد مرز	۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
سازمان ثبت احوال کشور	تأمین و صدور شناسنامه	۹,۷۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۱۲,۲۰۰,۰۰۰
سازمان ثبت احوال کشور	ثبت‌نام، تولید، صدور و بهربرداری از کارت هوشمند ملی (۲۲٪ اعتبار هزینه‌ای بلیت تولید و چاپ بنده، ۶۰٪ بلیت خرید و آماده‌سازی چیپ و تراشه و ۱۸٪ اعتبار بلیت صدور و بهربرداری)	۱۱,۰۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱۱,۰۵۰,۰۰۰
سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور	اعتبارات موضوع ماده (۶) قانون کمک به سلمندگی پسماندهای غدی با مشارکت بخش غیردولتی (ایجاد تأسیسات منطفه‌ای تبدیل پسماند به مواد و انرژی)	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰
سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور	اعتبارات موضوع حمایت از توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی از محل افزایش ده (۱۰) درصدی عوارض ارزش گمرکی خودروهای بنزین‌سوز	۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰
سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور	اعتبارات ماده (۷) قانون درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موضوع سهم یک (۱) درصد درآمدهای مالیاتی مستقیم	۶۶۶۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۸۱۶۰,۰۰۰
اعتبارات ردیف‌های موردی (موقت)				
وزارت کشور	هزینه‌های ضروری استناداران (توزیع استانی و خارج از شمول) و سفرهای استانی رئیس‌جمهور	۱۵۰۰,۰۰۰	۰	۱۵۰۰,۰۰۰
وزارت کشور	یارانه احزاب	۲۵,۰۰۰	۰	۲۵,۰۰۰
وزارت کشور	برگزاری انتخابات شوراهای اسلامی	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰
سازمان ثبت احوال کشور	تکمیل و توسعه پایگاه ملی هویت اشخاص حقیقی (سببی و نسبی و خانوار مؤسسه‌ای و اتباع)	۵۰۰,۰۰۰	۰	۵۰۰,۰۰۰
جمع		۱۱۰,۷۷۰,۰۰۰	۴۹,۵۵۰,۰۰۰	۱۶۰,۳۲۰,۰۰۰

مأخذ: همان.

جدول ۴. اعتبارات متفرقه وزارت کشور و سازمان‌های تابعه مندرج در (جدول شماره ۹) ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور

شماره طبقه‌بندی	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع کل
اعتبارات یارانه‌ها				
۵۲۰۰۰۰-۱	یارانه و کمک زیان حمل‌ونقل عمومی، قطار شهری و اتوبوس	۵,۰۰۰,۰۰۰	۰	۵,۰۰۰,۰۰۰
اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه				
۵۳۰۰۰۰-۳۲	وزارت کشور- هزینه اتباع خارجی مشمول طرد	۲,۰۰۰,۰۰۰	۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
۵۳۰۰۰۰-۶۳	اجرای ماده (۷) قانون درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موضوع سهم یک درصد درآمدهای مالیاتی مستقیم - صندوق توسعه شهری و روستایی	۷۰,۰۰۰,۰۰۰	-	۷۰,۰۰۰,۰۰۰
اعتبارات ردیف‌های موردی - موقت				
۵۵۰۰۰۰-۱۴	پاسخ به حوادث و بحران‌ها از محل اعتبارات موضوع بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲ (ماده ۱۷) قانون مدیریت بحران کشور	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۲,۰۰۰
۵۵۰۰۰۰-۱۸	اقدامات مربوط به پیشگیری و کاهش خطر و آمادگی در برابر بحران (ماده ۱۶) قانون مدیریت بحران کشور	۳,۲۹۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۵,۲۹۰,۰۰۰
۵۵۰۰۰۰-۲۶	کمک به تأمین زیرساخت‌ها و هزینه‌های پشتیبانی از سفرهای زیارتی اربعین (مبلغ ۶۰۰ میلیون ریال بابت کمک به تأمین فعالیت‌ها و زیرساخت‌های شهرهای نجف و کربلا)	۸,۵۰۰,۰۰۰	۶,۵۰۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰
۵۵۰۰۰۰-۷۵	کمک به اقلیت‌های دینی	۸۵۰,۰۰۰	-	۸۵۰,۰۰۰
۵۵۰۰۰۰-۸۴	جبران تلاش کارکنان دارای عملکرد برجسته وزارت کشور، سازمان‌ها و دستگاه‌های تابعه و وابسته از طریق پرداخت‌های غیرمستمر	۱۹,۲۰۰,۰۰۰	-	۱۹,۲۰۰,۰۰۰
۵۵۰۰۰۰-۱۶۱	وزارت کشور - الکترونیکی کردن برگزاری انتخابات	۰	۶,۵۰۰,۰۰۰	۶,۵۰۰,۰۰۰
جمع		۱۲۶,۸۴۱,۰۰۰	۱۵,۰۰۱,۰۰۰	۱۴۱,۸۴۲,۰۰۰

مأخذ: همان.

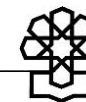
(جدول شماره ۷) ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور، اعتبارات دستگاه‌های اصلی را براساس برنامه‌های اجرایی تشریح کرده است. طبق این جدول، برنامه‌های وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در هشت برنامه اصلی دسته‌بندی شده است. آنچه از جدول مذکور برمی‌آید این است که برنامه عمران و خدمات شهری و روستایی بیشترین سهم (۵۳/۱ درصد) اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه را به خود اختصاص داده است. پس از آن برنامه توسعه حمل‌ونقل (۱۹/۷ درصد)، توسعه خدمات هویتی بر پایه اطلاعات پایگاه هویت اشخاص حقیقی (۱۰/۷ درصد) و برنامه ارتقای نظم و امنیت عمومی (۱۰/۴ درصد) قرار دارند (جدول ۵).

شایان ذکر است، بیشترین سهم از اعتبارات هزینه‌ای مربوط به برنامه عمران و خدمات شهری و روستایی با اعتبار ۶ هزار و ۹۵۴ میلیارد و ۱۹۰ میلیون تومان (۶۹,۵۴۱,۹۰۰ میلیون ریال) یعنی ۳۹/۵ درصد کل اعتبارات هزینه‌ای است. پس از آن برنامه ارتقای توسعه خدمات هویتی بر پایه اطلاعات پایگاه هویت اشخاص حقیقی با اعتبار ۵ هزار و ۳۲۰ میلیارد تومان (۵۳,۲۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) یعنی ۳۰/۲ درصد کل اعتبارات هزینه‌ای، و برنامه ارتقای نظم و امنیت

عمومی با اعتبار ۳ هزار و ۴۱۰ میلیارد و ۶۰۵ میلیون و ۹۰۰ هزار تومان (۳۴.۱۰۶.۰۵۰ میلیون ریال) یعنی ۱۹/۴ درصد کل اعتبارات هزینه‌ای قرار دارد.

همچنین از منظر اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای، برنامه عمران و خدمات شهری و روستایی با اعتبار ۲۲ هزار و ۱۳۰ میلیارد تومان (۲۲۱.۳۰۰.۰۰۰ میلیون ریال)، ۶۰/۳ درصد کل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای، برنامه توسعه حمل‌ونقل با اعتبار ۱۰ هزار و ۸۰۰ میلیارد تومان (۱۰۸.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) ۲۹/۴ درصد کل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای و برنامه ارتقای نظم و امنیت عمومی با اعتبار ۲ هزار ۳۱۸ میلیارد تومان (۲۳.۱۸۰.۰۰۰ میلیون ریال) ۶/۳ درصد کل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای را به خود اختصاص داده‌اند.

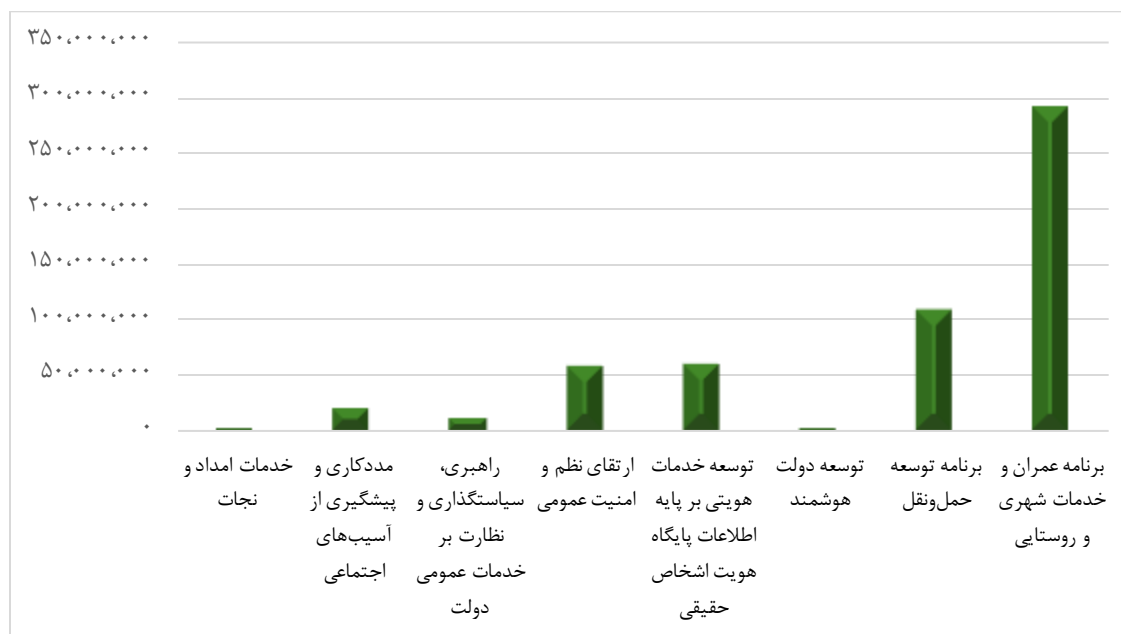
(جدول شماره ۷-ب) به اعتبارات دستگاه‌های مستقل ذیل دستگاه سیاستگذار اختصاص دارد. جدول مذکور تصویری کلی از اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه ارائه داده است (جدول ۶).

جدول ۵. اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه براساس برنامه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور (میلیون ریال)

سهم از اعتبارات (درصد)	جمع کل برآورد ۱۴۰۵	بودجه شرکتی			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای				هزینه‌های			عنوان
		جمع	هزینه‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع	اختصاصی	متفرقه	عمومی	جمع	متفرقه	عمومی	
۰.۱۳	۷۵۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۵۰,۰۰۰	۰	۰	۵۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰	۰	۷۰۰,۰۰۰	خدمات امداد و نجات
۳.۵۵	۱۹,۴۸۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۴,۴۸۰,۰۰۰	۰	۱۴,۴۸۰,۰۰۰	مددکاری و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی
۱.۸۰	۹,۸۷۶,۷۱۳	۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۶۰۶,۷۳۰	۳۹۳,۲۷۰	۱,۷۰۰,۰۰۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰	۳,۱۷۶,۷۱۳	۱,۴۲۵,۰۰۰	۱,۷۵۱,۷۱۳	راهبری، سیاستگذاری و نظارت بر خدمات عمومی دولت
۱۰.۴۶	۵۷,۲۸۶,۰۵۹	۰	۰	۰	۲۳,۱۸۰,۰۰۰	۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۱۸۰,۰۰۰	۳۴,۱۰۶,۰۵۹	۲۱,۵۲۵,۰۰۰	۱۲,۵۸۱,۰۵۹	ارتقای نظم و امنیت عمومی
۱۰.۷۹	۵۹,۱۰۵,۰۱۰	۰	۰	۰	۵,۹۰۵,۰۱۰	۰	۲,۵۵۰,۰۰۰	۳,۳۵۵,۰۱۰	۵۳,۲۰۰,۰۰۰	۲۱,۲۰۰,۰۰۰	۳۲,۰۰۰,۰۰۰	توسعه خدمات هویتی بر پایه اطلاعات پایگاه هویت اشخاص حقیقی
۰.۳۶	۲,۰۰۷,۲۲۸	۰	۰	۰	۱,۵۵۰,۰۰۰	۰	۰	۱,۵۵۰,۰۰۰	۴۵۷,۲۲۸	۲۰,۰۰۰	۴۳۷,۲۲۸	توسعه دولت هوشمند
۱۹.۷۳	۱۰۸,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۱۰۸,۰۰۰,۰۰۰	۴۸,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل
۵۳.۱۳	۲۹۰,۸۴۱,۹۰۰	۰	۰	۰	۲۲۱,۳۰۰,۰۰۰	۱۳۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۷۳,۳۰۰,۰۰۰	۶۹,۵۴۱,۹۰۰	۶۶,۶۰۰,۰۰۰	۲,۹۴۱,۹۰۰	برنامه عمران و خدمات شهری و روستایی
۱۰۰	۵۴۷,۳۴۶,۹۱۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۶۰۶,۷۳۰	۳۹۳,۲۷۰	۳۶۶,۶۸۵,۰۱۰	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۹,۵۵۰,۰۰۰	۱۳۷,۱۳۵,۰۱۰	۱۷۵,۶۶۱,۹۰۰	۱۱۰,۷۷۰,۰۰۰	۶۴,۸۹۱,۹۰۰	جمع

مأخذ: همان.

شکل ۱. نمودار اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه براساس برنامه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور (میلیون ریال)

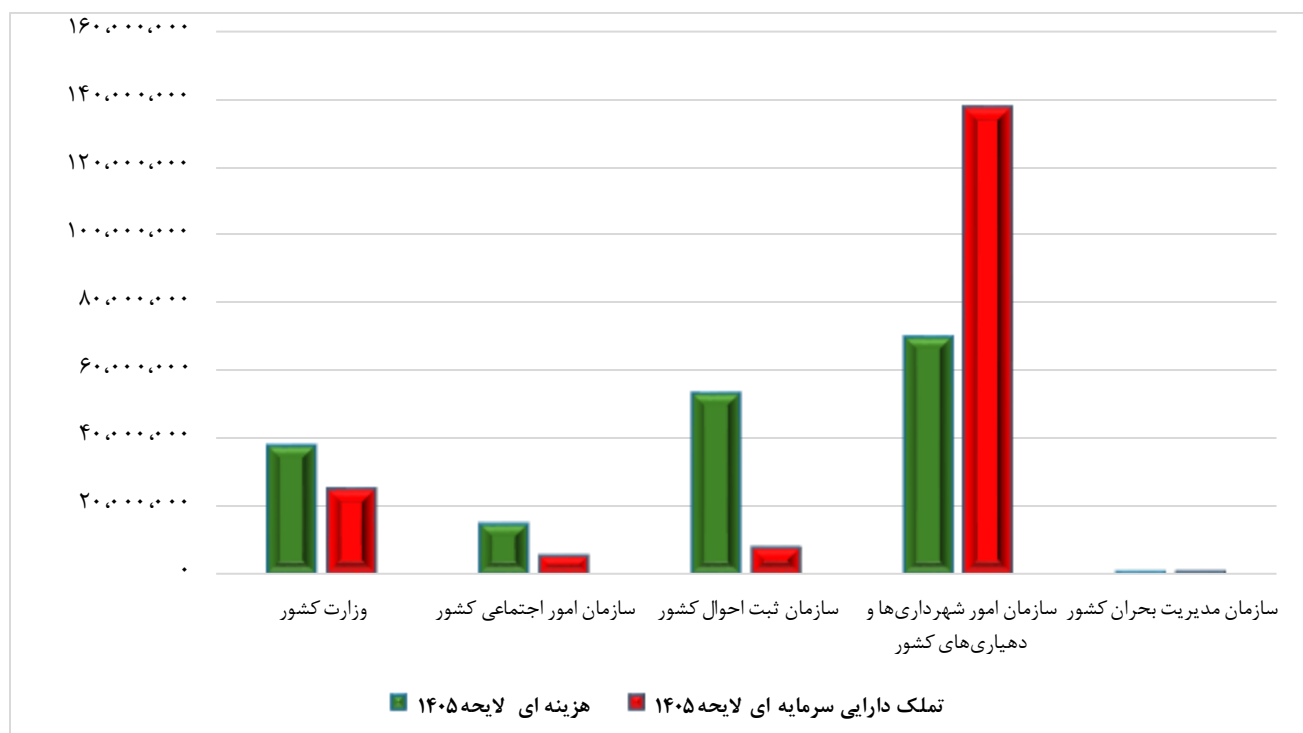
مأخذ: یافته‌های پژوهش.

جدول ۶. اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ مندرج در (جدول ۷-ب) (بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹) (میلیون ریال)

عنوان دستگاه	هزینه‌ای			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع کل
	عمومی	متفرقه	جمع	عمومی	متفرقه	اختصاصی	
وزارت کشور	۱۴,۸۵۰,۰۰۰	۲۲,۹۷۰,۰۰۰	۳۷,۸۲۰,۰۰۰	۱۳,۸۸۰,۰۰۰	۱۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۶۲,۷۰۰,۰۰۰
سازمان امور اجتماعی کشور	۱۴,۴۰۰,۰۰۰	-	۱۴,۴۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	-	-	۱۹,۴۰۰,۰۰۰
سازمان ثبت احوال	۳۲,۰۰۰,۰۰۰	۲۱,۲۰۰,۰۰۰	۵۳,۲۰۰,۰۰۰	۴,۹۰۵,۰۱۰	۲,۵۵۰,۰۰۰	۰	۶۰,۶۵۵,۰۱۰
سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها	۲,۹۴۱,۹۰۰	۶۶,۶۰۰,۰۰۰	۶۹,۵۴۱,۹۰۰	۱۰۱,۲۰۰,۰۰۰	۳۶,۰۰۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۸۶,۷۴۱,۹۰۰
سازمان مدیریت بحران	۷۰۰,۰۰۰	-	۷۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	-	-	۷۵۰,۰۰۰
شهرداری تهران	-	-	-	۱,۹۰۰,۰۰۰	-	-	۱,۹۰۰,۰۰۰
شهرداری اسلامشهر	-	-	-	۵,۳۰۰,۰۰۰	-	-	۵,۳۰۰,۰۰۰
شهرداری کرج	-	-	-	۷۰۰,۰۰۰	-	-	۷۰۰,۰۰۰
شهرداری مشهد	-	-	-	۵۰۰,۰۰۰	-	-	۵۰۰,۰۰۰
شهرداری اصفهان	-	-	-	۴۰۰,۰۰۰	-	-	۴۰۰,۰۰۰

جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای				هزینه‌ای			عنوان دستگاه
	جمع	اختصاصی	متفرقه	عمومی	جمع	متفرقه	عمومی	
۴۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰		-	۴۰۰,۰۰۰		-		شهرداری شیراز
۴۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰		-	۴۰۰,۰۰۰	-	-	-	شهرداری تبریز
۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰		-	۱۰۰,۰۰۰		-		شهرداری اهواز
۶۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰		-	۶۰۰,۰۰۰		-		شهرداری قم
۱,۸۰۰,۰۰۰	۱,۸۰۰,۰۰۰		-	۱,۸۰۰,۰۰۰		-		شهرداری کرمانشاه
۵۴۲,۳۴۶,۹۱۰	۳۶۶,۶۸۵,۰۱۰	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۹,۵۵۰,۰۰۰	۱۳۷,۱۳۵,۰۱۰	۱۷۵,۶۶۱,۹۰۰	۱۱۰,۷۷۰,۰۰۰	۶۴,۸۹۱,۹۰۰	جمع

مأخذ: همان.

شکل ۲. نمودار اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ (بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹) (میلیون ریال)

مأخذ: همان.

جدول ۷. درصد تغییر اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ (مندرج در جدول ۷-ب) در مقایسه با مصوب ۱۴۰۴ (بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹) (میلیون ریال)

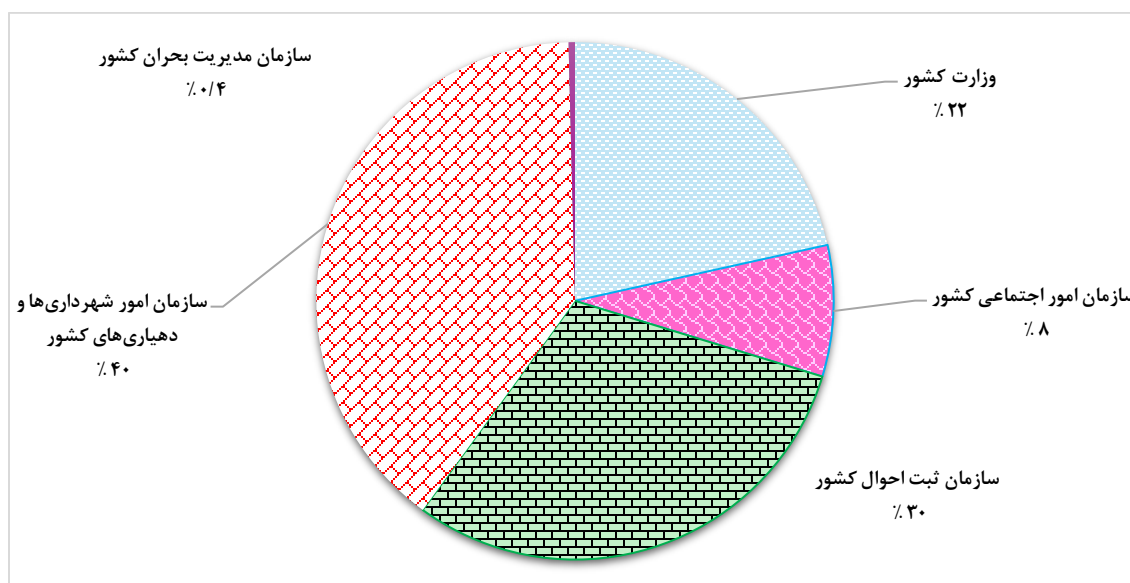
درصد تغییر	جمع ۱۴۰۵	جمع ۱۴۰۴	درصد تغییر	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای		درصد تغییر	هزینه‌ای		عنوان
				لایحه ۱۴۰۵	مصوب ۱۴۰۴		لایحه ۱۴۰۵	مصوب ۱۴۰۴	
۱۳/۸۱	۶۲۷۰۰۰۰۰	۵۵۰۸۹۴۱۴	۸۹/۰۹	۲۴۸۸۰۰۰۰	۱۳،۱۵۸،۰۱۵	-۹/۸۱	۳۷،۸۲۰،۰۰۰	۴۱۹۳۱۳۹۹	وزارت کشور
-۳	۱۹،۴۰۰،۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰۰	-	۵،۰۰۰،۰۰۰	-	-۲۸	۱۴۴۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰۰	سازمان امور اجتماعی کشور
۳۸۰۱	۶۰،۶۵۵،۰۱۰	۴۳۹۴۹۷۳۷	۵۶/۷۸	۷۴۵۵۰۱۰	۴۷۵۵۰۱۰	۳۵/۷۳	۵۳۲۰۰۰۰۰	۳۹۱۹۴۷۲۷	سازمان ثبت احوال کشور
۱۰۶/۹۶	۳۸۶۷۴۱۹۰۰	۱۸۶۸۶۴۶۶۷	۲۷۳/۴۹	۳۱۷۲۰۰۰۰۰	۸۴۹۲۷۵۲۸	-۳۱/۷۸	۶۹،۵۴۱،۹۰۰	۱۰۱،۹۳۷،۱۳۹	سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور
۲۷/۲۲	۷۵۰۰۰۰	۶۱۸۶۹۶	۰	۵۰،۰۰۰	۵۰۰۰۰	۲۳/۰۹	۷۰۰،۰۰۰	۵۶۸،۶۹۶	سازمان مدیریت بحران کشور
۰	۱۹۰۰۰۰۰	۱۹۰۰۰۰۰	۰	۱۹۰۰۰۰۰	۱۹۰۰۰۰۰	-	-	-	شهرداری تهران
۰	۵۳۰۰۰۰۰	۵۳۰۰۰۰۰	۰	۵۳۰۰۰۰۰	۵۳۰۰۰۰۰	-	-	-	شهرداری اسلامشهر
۰	۷۰۰۰۰۰	۷۰۰۰۰۰	۰	۷۰۰۰۰۰	۷۰۰۰۰۰	-	-	-	شهرداری کرج
۰	۵۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	۰	۵۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	-	-	-	شهرداری مشهد
۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	-	-	-	شهرداری اصفهان
۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	-	-	-	شهرداری شیراز
۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	-	-	-	شهرداری تبریز
۰	۱۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۰	۱۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	-	-	-	شهرداری اهواز
۰	۶۰۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰۰	۰	۶۰۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰۰	-	-	-	شهرداری قم
۰	۱۸۰۰۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰۰۰	۰	۱۸۰۰۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰۰۰	-	-	-	شهرداری کرمانشاه

مأخذ: همان.

براساس (جدول ۷-ب) لایحه، اعتبارات هزینه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه، بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹)، ۱۷ هزار و ۵۶۶ میلیارد و ۱۹۰ میلیون اعتبارات هزینه‌ای (۱۷۵،۶۶۱،۹۰۰ میلیون ریال) است که نسبت به مصوب ۱۴۰۴ (۲۰۳،۶۳۱،۹۶۱ میلیون ریال) کاهش ۱۳/۷۴ درصدی را نشان می‌دهد. با احتساب، اعتبارات متفرقه هزینه‌ای مندرج در (جدول شماره ۹)، مجموع اعتبارات هزینه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه ۳۰ هزار و ۲۵۰ میلیارد و ۲۹۰ میلیون تومان (۳۰۲،۵۰۲،۹۰۰ میلیون ریال) است که نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۴، (۲۹۹،۸۹۳،۹۷۶ میلیون ریال) رشد ۰/۸ درصدی را نشان می‌دهد.

شکل ۳، سهم وزارت کشور و سازمان‌های تابعه از اعتبارات هزینه‌ای با احتساب اعتبارات متفرقه انتقالی به (جدول ۷)

ماده واحد را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، ۴۰ درصد کل اعتبارات هزینه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه متعلق به سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور است. پس از آن سازمان ثبت احوال با ۳۰ درصد و دستگاه اصلی وزارت کشور با ۲۲ درصد قرار دارند.

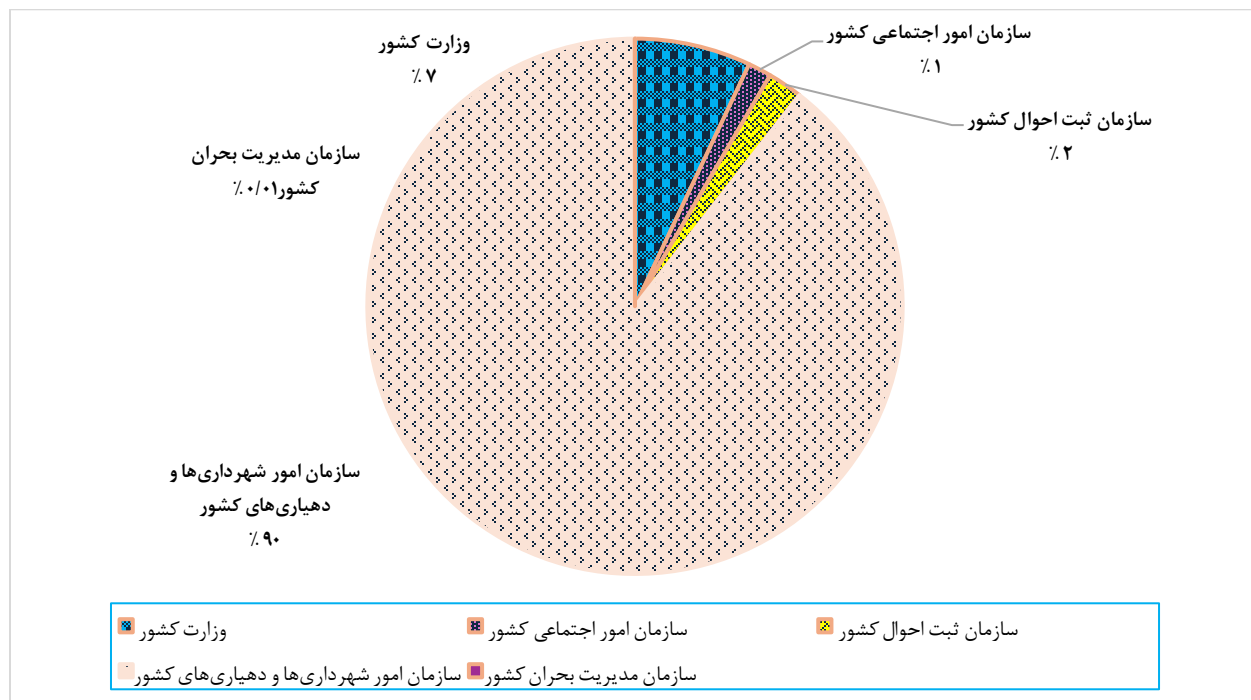

شکل ۳. نمودار سهم وزارت کشور و سازمان‌های تابعه از اعتبارات هزینه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور

مأخذ: همان.

بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹)، اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، ۳۶ هزار ۶۶۸ میلیارد و ۵۰۱ میلیون تومان (۳۶۶.۶۸۵.۰۱۰ میلیون ریال) است که نسبت به بودجه مصوب سال ۱۴۰۴ (۱۱۴.۹۹۰.۵۵۳ میلیون ریال)، ۲۱۸/۸ درصد رشد داشته است. با احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹)، مجموع اعتبارات تملک دارایی سرمایه وزارت کشور و سازمان‌های تابعه ۳۸ هزار و ۱۶۸ میلیارد و ۶۰۱ میلیون تومان (۳۸۱.۶۸۶.۰۱۰ میلیون ریال) است که نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۴ (۱۳۲.۲۲۸.۵۳۸ میلیون ریال)، رشد ۱۸۸/۶۵ درصدی را نشان می‌دهد.

شکل ۴، سهم وزارت کشور و سازمان‌های تابعه را با احتساب اعتبارات متفرقه (انتقال یافته به جدول ۷) از اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای را نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، ۹۰ درصد کل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه متعلق به سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور است. پس از آن دستگاه اصلی وزارت کشور با ۷ درصد قرار دارد.

شکل ۴. نمودار سهم وزارت کشور و سازمان‌های تابعه از اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور
 مأخذ: همان.

۳. بررسی درآمدهای وزارت کشور و دستگاه‌های تابعه

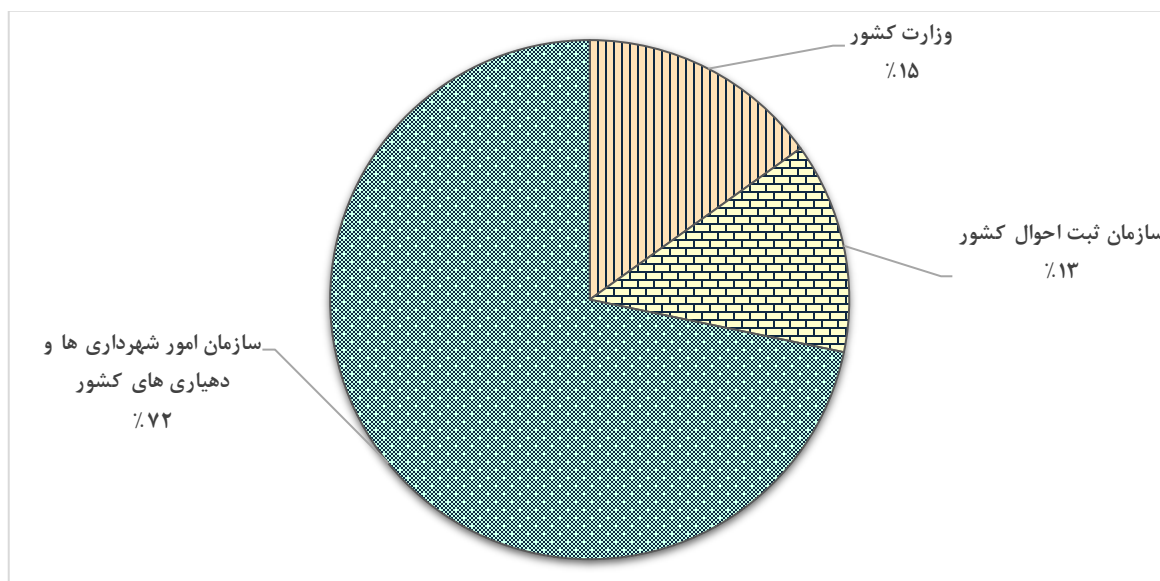
طبق جدول (۴) مندرج در پیوست شماره (۲) لایحه با عنوان «درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی برحسب دستگاه و جزء در سال ۱۴۰۵»، دستگاه اصلی وزارت کشور، سازمان ثبت احوال و سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در مجموع ۲۵ هزار و ۸۶ میلیارد تومان درآمد دارند. از این میزان، ۲۳ هزار و ۸۰۶ میلیارد تومان (۲۳۸.۰۶۰.۰۰۰ میلیون ریال) درآمد ملی و یک هزار و ۲۸۰ میلیارد تومان (۱۲.۸۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) درآمد استانی است. سازمان امور شهرداری‌های و دهیاری‌های کشور با ۱۸ هزار میلیارد تومان (۱۸۰.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) بیشترین سهم از درآمدها را به‌خود اختصاص می‌دهد. سپس دستگاه اصلی وزارت کشور با ۳ هزار و ۷۸۶ میلیارد تومان (۳۷.۸۶۰.۰۰۰ میلیون ریال) و پس از آن سازمان ثبت احوال با ۳ هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان (۳۳.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) قرار دارد. شایان ذکر است که ۶۶ درصد از درآمدهای دستگاه اصلی وزارت کشور ناشی از درآمد حاصل از اتباع خارجی مشمول طرد است (۲۵.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) و ۲۳/۷ درصد درآمد آن ناشی از خدمات هویت سنجی و پایش تردد اتباع است. بنابراین در مجموع ۸۹/۷ درصد درآمد دستگاه اصلی وزارت کشور ناشی از اتباع است (جدول ۸).

جدول ۸. درآمدهای وزارت کشور و دستگاه‌های تابعه در لایحه بودجه ۱۴۰۵ کل کشور (میلیون ریال)

سهم از درآمدها (درصد)	جمع کل	جمع کل		درآمد اختصاصی			درآمد عمومی			عنوان
		استانی	ملی	جمع کل	استانی	ملی	جمع کل	استانی	ملی	
	۳۷,۸۶۰,۰۰۰	۱۲۸,۰۰۰,۰۰۰	۲۵۰,۶۰۰,۰۰۰	.	.	.	۳۷,۸۶۰,۰۰۰	۱۲,۸۰۰,۰۰۰	۲۵,۰۶۰,۰۰۰	وزارت کشور
۳.۱۷	۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	.	.	.	.	۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	.	درآمد حاصل از ارائه خدمات و اجازه استفاده از ۱,۲۰۰,۰۰۰ امکانات بازارچه‌های مشترک مرزی (معادل وجوه واریزی در هر استان براساس موافقت‌نامه‌های مبادله شده برای اداره امور بازارچه‌ها در همان استان هزینه خواهد شد)
۶.۶۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	.	.	.	.	۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	.	درآمد موضوع ماده (۹۹) قانون شهرداری‌ها
۲۳.۷۷	۹,۰۰۰,۰۰۰	۹,۰۰۰,۰۰۰	.	.	.	.	۹,۰۰۰,۰۰۰	۹,۰۰۰,۰۰۰	.	درآمد حاصل از خدمات هویت سنجی و پایش تردد اتباع
۰.۰۷۹	۳۰,۰۰۰	.	۳۰,۰۰۰	.	.	.	۳۰,۰۰۰	.	۳۰,۰۰۰	درآمد حاصل از سامانه جامع اطلاعات مسافری (ای. پی. آی).
۰.۰۷۹	۳۰,۰۰۰	.	۳۰,۰۰۰	.	.	.	۳۰,۰۰۰	.	۳۰,۰۰۰	درآمد حاصل از سلفه یکپارچه معاینه فنی ایران (سیمفا)
۰.۲۶	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	.	.	.	.	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	.	درآمد حاصل از دریافت هزینه‌های مشترک (شلرز) مجتمع‌های اداری (موضوع جزء «۳» ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی بند «ط» ماده (۲۹) قانون مدیریت خدمات کشوری)
۶۶.۰۳	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	.	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	.	.	.	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	.	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	درآمد حاصل از اتباع خارجی مشمول طرد
	۳۳,۰۰۰,۰۰۰	.	۳۳,۰۰۰,۰۰۰	.	.	.	۳۳,۰۰۰,۰۰۰	.	۳۳,۰۰۰,۰۰۰	سازمان ثبت احوال کشور
۱۰۰	۳۳,۰۰۰,۰۰۰	.	۳۳,۰۰۰,۰۰۰	.	.	.	۳۳,۰۰۰,۰۰۰	.	۳۳,۰۰۰,۰۰۰	درآمد حاصل از خدمات هویتی
	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	.	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	.	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	.	.	.	سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور
۱۰۰	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	.	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	.	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	.	.	.	منابع حاصل از اخذ دوازده در هزار ارزش گمرکی کالاهای وارداتی (به‌استثنای کالاهای اساسی و دارو) که حقوق ورودی آنها وصول می‌شود (موضوع ماده قانون مالیات بر ارزش‌افزوده (۴۲)
	۲۵۰,۸۶۰,۰۰۰	۱۲,۸۰۰,۰۰۰	۲۳۸,۰۶۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	.	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۰,۸۶۰,۰۰۰	۱۲,۸۰۰,۰۰۰	۵۸,۰۶۰,۰۰۰	جمع

مأخذ: همان.

شکل ۵. نمودار سهم وزارت کشور و سازمان‌های تابعه از درآمدها در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور

مأخذ: همان.

همان‌گونه که شکل ۵ نشان می‌دهد ۷۲ درصد منابع درآمدی وزارت کشور و دستگاه‌های تابعه متعلق به سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، ۱۵ درصد منابع درآمدی متعلق به وزارت کشور و ۱۳ درصد متعلق به سازمان ثبت احوال است.

۴. بررسی برنامه‌ها و اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵

نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد بر پایه شاخص‌هایی مانند ارائه خدمات با کیفیت‌تر، پاسخ‌گویی، شفافیت عملکرد، افزایش کارایی، اثربخشی، بهره‌وری و کاهش هزینه‌ها استوار است. سؤالی که در این زمینه مطرح می‌شود این است که آیا وزارت کشور به اهداف پیش‌بینی شده برای برنامه‌های مندرج در قوانین بودجه سال‌های گذشته دست یافته است؟ آیا اصولاً اهداف پیش‌بینی شده‌ای وجود دارد؟ در حال حاضر به دلیل فقدان انتشار گزارش دقیق از عملکرد وزارت کشور، امکان ارزیابی صحیح فراهم نیست.

بنابراین، از جمله اقدام‌های ضروری در بررسی بودجه وزارت کشور توسط اعضای محترم کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها و همچنین نمایندگان مجلس، ارزیابی عملکرد بودجه‌ای سال‌های گذشته این وزارتخانه از منظر میزان تحقق اهداف برنامه‌هایی است که اعتبارات به آنها اختصاص یافته است. لذا ضروری است وزارت کشور گزارشی از عملکرد بودجه خود در سال گذشته و میزان تحقق اهداف اعلام شده ارائه کند تا نمایندگان محترم با نگاهی به عملکرد سال‌های پیشین وزارت کشور، اقدام به بررسی و تصویب بودجه آن کنند. البته الزام به ارائه گزارش عملکرد نباید محدود به زمان

بررسی لایحه بودجه شود، بلکه وزارت کشور باید حداقل هر ۶ ماه عملکرد خود را برای نظارت و بررسی به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند؛ ضرورتی که سال‌ها مورد غفلت واقع شده است.

نکته مهم اینکه برخلاف قانون بودجه ۱۴۰۳ که (جدول شماره ۷-۲) ماده واحده با عنوان «سنجه عملکرد خروجی‌های اصلی دستگاه‌های سیاستگذار» در واقع به‌مثابه شاخص سنجشی برای اعتبارات هزینه‌ای بود که به دستگاه‌ها اختصاص می‌یافت و برای وزارت کشور پنج سنجه تعیین کرده بود و (جدول شماره ۷) قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور که برای برخی از برنامه‌های وزارت کشور و دستگاه‌های تابعه سنجه «درصد» و مقدار کمی مشخص شده بود اما در لایحه بودجه ۱۴۰۵ هیچ سنجه و مقدار کمی در (جدول شماره ۷) تعیین نشده است. در این خصوص، ازیک‌سو این سؤال مطرح است که عملکرد وزارت کشور در خصوص قانون بودجه سال ۱۴۰۵ و براساس سنجه‌های عملکردی تعیین شده در قانون مذکور چگونه بوده و ازسوی دیگر سؤال این است که برنامه‌های مندرج در (جدول شماره ۷) لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور قرار است براساس چه سنجه‌ها و مقادیر کمی ارزیابی شوند.

شایان ذکر است، وظایف و مأموریت‌های وزارت کشور به‌عنوان مجری سیاست داخلی کشور و با نقش حاکمیتی بدین شرح است: امور امنیتی و انتظامی، امور سیاسی و اجتماعی، امور عمرانی و شهرداری‌ها و هماهنگی امور اقتصادی و توسعه منطقه‌ای. در شکل ۶ وظایف و مأموریت‌های اصلی وزارت کشور به اختصار ذکر شده است.

شکل ۶. وظایف و مأموریت‌های وزارت کشور

مأخذ: همان.

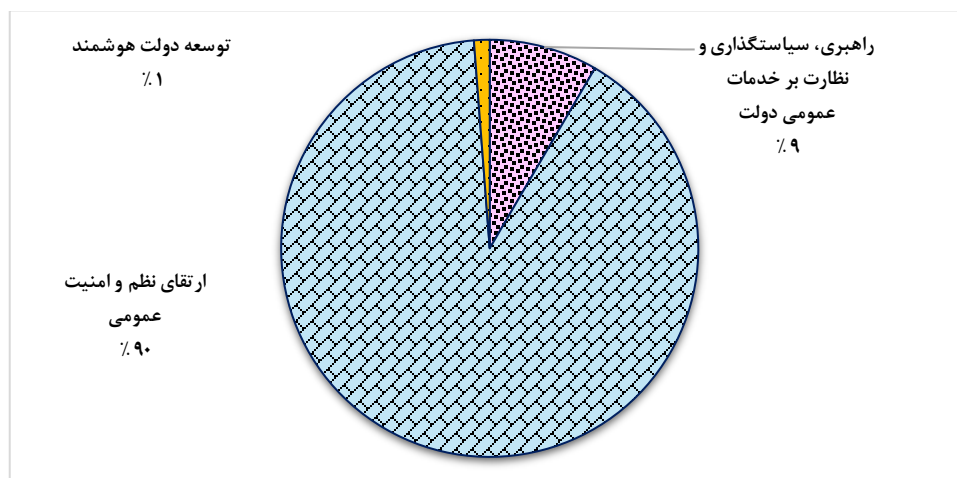
در ادامه، اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه بررسی می‌شود.

۴-۱. وزارت کشور

با احتساب اعتبارات متفرقه انتقال یافته به (جدول شماره ۷)، مجموع اعتبارات دستگاه اصلی وزارت کشور، طبق (جدول ۷-ب) ۶ هزار و ۲۷۰ میلیارد تومان (۶۲.۷۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) است، که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ (۵۵.۰۸۹.۴۱۴ میلیون ریال)، ۱۳/۸۱ درصد رشد نشان می‌دهد (جدول ۷).

۴-۱-۱. اعتبارات هزینه‌ای

مجموع اعتبارات هزینه‌ای وزارت کشور، بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹) و براساس (جدول ۷-ب)، ۳ هزار و ۷۸۲ میلیارد تومان (۳۷.۸۲۰.۰۰۰ میلیون ریال) است (۶۰/۳ درصد کل اعتبارات)، که نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۴ (۴۱.۹۳۱.۳۹۹ میلیون ریال)، کاهش ۹/۸۱- درصدی را نشان می‌دهد. اعتبارات هزینه‌ای وزارت کشور به سه برنامه راهبری، سیاستگذاری و نظارت بر خدمات عمومی دولت، ارتقای نظم و امنیت عمومی و توسعه دولت هوشمند اختصاص یافته است. شکل ۷ سهم برنامه‌های دستگاه اصلی وزارت کشور در خصوص اعتبارات هزینه‌ای را نشان می‌دهد.

شکل ۷. نمودار سهم برنامه‌های دستگاه اصلی وزارت کشور از اعتبارات هزینه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور
مأخذ: همان.

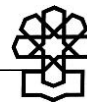
برخلاف سنوات گذشته که جدول تکمیلی اعتبارات هزینه‌ای وزارت کشور براساس امور و فصول در دسترس بود در لایحه ۱۴۰۵ اطلاعات تکمیلی در این زمینه وجود ندارد و کل اعتبارات هزینه‌ای دستگاه اصلی وزارت کشور در سه برنامه اصلی ذکر شده است. با توجه به سه برنامه مذکور درخصوص اعتبارات هزینه‌ای وزارت کشور نکات ذیل قابل تأمل است:

اول، از مجموع اعتبارات هزینه‌ای وزارت کشور بیشترین سهم متعلق به برنامه ارتقای نظم و امنیت عمومی با اعتبار ۳ هزار و ۴۱۰ میلیارد و ۶۰۵ میلیون و ۹۰۰ هزار تومان (۳۴,۱۰۶,۰۵۹ میلیون ریال) است که ۹۰/۳ درصد اعتبارات هزینه‌ای وزارت کشور را به خود اختصاص داده است. در این زمینه مشخص نیست که این برنامه دقیقاً صرف چه امور و فصولی خواهد شد.

دوم، در (جدول ۷-۱) به موضوع ساماندهی و مدیریت هوشمند اتباع و مهاجران خارجی مبلغ (۱,۴۲۵,۰۰۰ میلیون ریال) اعتبار متفرقه درآمد-هزینه تخصیص یافته است. همچنین در جدول اعتبارات متفرقه (جدول شماره ۹)، ۲ هزار میلیارد تومان (۲۰,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) اعتبارات هزینه‌ای با عنوان «هزینه اتباع خارجی مشمول طرد» به اتباع اختصاص یافته است. بنابراین در مجموع رقم ۲ هزار و ۱۴۲ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان (۲۱,۴۲۵,۰۰۰ میلیون ریال) اعتبار هزینه‌ای به اتباع خارجی تخصیص یافته که رقم چشمگیری است. شایان ذکر است، ماده (۸۶) قانون برنامه هفتم [۵] «برای ساماندهی مهاجران و اتباع بیگانه»، وزارت کشور را موظف کرده است که ضمن «تشکیل سازمان ملی مهاجرت» نسبت به «ساماندهی، ورود، خروج، طرد، سرشماری، آمایش سرزمینی و ثبت احوال بیگانه، پناهجویان، مهاجران قانونی و غیرقانونی» به نحوی اقدام کند که همه اطلاعات مهاجران و اتباع بیگانه در یک پایگاه داده مرجع برخط و یکپارچه گردآوری شود.

نظر به اینکه در قانون بودجه سال ۱۴۰۴، در مجموع مبلغ ۲ هزار و ۲۰۶ میلیارد و ۴۱۰ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان (۲۲,۰۶۴,۱۰۵ میلیون ریال) به امر سیاستگذاری و ساماندهی اتباع و مهاجران خارجی تخصیص یافته بود، جای سؤال است که عملکرد وزارت کشور در این زمینه چگونه بوده است؟ تا چه میزان وظایفی که قانون برنامه هفتم در این زمینه برای وزارت کشور تعیین کرده، تحقق یافته است؟ برای مثال در خصوص آمایش سرزمین پناهجویان، مهاجران قانونی و غیرقانونی چه اقدام‌هایی صورت گرفته است؟

سوم، یکی از راهبردهای معمول برای تقویت و توانمندسازی احزاب و تشکل‌های سیاسی معاضدت حقوقی و حمایت مالی دولت از احزاب سیاسی است. براساس بند «ز» ماده (۱۰۵) قانون برنامه ششم توسعه کشور دولت موظف بوده است «برنامه‌ریزی‌های لازم جهت توسعه سیاسی را به‌گونه‌ای طراحی کند که تا پایان اجرای قانون برنامه ششم، احزاب و تشکل‌های سیاسی مطابق ضوابط قانونی مصوب مجلس شورای اسلامی، مورد حمایت قرار گیرند». یکی از راه‌های حمایت از احزاب سیاسی، اختصاص کمک‌ها و یارانه‌های دولتی به آنهاست تا بتوانند تشکیلات خود را تقویت و بخشی از هزینه‌های تبلیغات انتخاباتی خود را تأمین کنند. در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور در ردیف‌های متفرقه (انتقالی به جدول شماره ۷)، ۳ میلیارد و ۱۵۰ میلیون تومان (۳۱,۵۰۰ میلیون ریال) اعتبار هزینه‌ای به این امر اختصاص یافته بود که در لایحه بودجه ۱۴۰۵، مبلغ این اعتبار به ۲ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان کاهش یافته است (کاهش ۲۰/۶ درصدی). در خصوص تخصیص یارانه به احزاب برای حمایت از آنها چند نکته شایان ذکر است: اول؛ اعتبار اختصاص یافته به این منظور آنقدر اندک و ناچیز است که کمک مؤثری به وضع مالی احزاب سیاسی نخواهد کرد، دوم؛ صرف پیش‌بینی کمک مالی به احزاب در بودجه سالیانه، موجب تقویت و توانمندی احزاب و تشکل‌های سیاسی نخواهد شد، بلکه مسئله مهم استفاده از سازوکاری مناسب برای توزیع کمک‌های مالی بین احزاب است، توزیع یارانه بین احزاب سیاسی توسط وزارت کشور، بدون تعیین ضابطه و چارچوب ازسوی قانونگذار، مغایر اصل هشتادوپنجم (۸۵) قانون اساسی است. بنابراین، ضروری است ضوابط و مقرراتی برای توزیع عادلانه این یارانه تنظیم و تصویب شود در غیر این صورت دادن اختیار به وزارت کشور در این زمینه بدون ضابطه محل اشکال است. بند «۸» ماده (۱۱) قانون احزاب نیز رافع ایراد نیست و تاکنون مقنن ضوابط و مقرراتی در این خصوص تصویب نکرده است. شایان ذکر است که در این زمینه هیچ گزارشی در خصوص نحوه توزیع کمک مالی به احزاب طی برنامه ششم توسعه و میزان دستیابی به توانمندسازی احزاب و نتایج کمک‌های مالی ارائه شده توسط وزارت کشور، به کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای ارائه نشده است. سوم؛ ضروری است که قانون انتخابات ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی در راستای تقویت نقش احزاب اصلاح شود. **چهارم**، تقریباً هر دو سال یکبار انتخابات عمومی در کشور ما برگزار می‌شود. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور در ردیف‌های متفرقه انتقالی به جدول ۷، برای «برگزاری انتخابات شوراهای اسلامی» مبلغ ۲ هزار میلیارد تومان (۲۰,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) به‌عنوان اعتبار موردی-موقت تخصیص داده شده است. همچنین در (جدول شماره ۹) مبلغ ۵۰ میلیارد تومان (۵۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) اعتبار به مجلس شورای اسلامی برای امر «نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا» تخصیص یافته است. بنابراین در مجموع ۲ هزار و ۵۰ میلیارد تومان (۲۰,۵۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) به امر برگزاری انتخابات تخصیص یافته است. شایان ذکر است که در قانون بودجه ۱۴۰۴ نیز مبلغ دو هزار و ۵۰۰

میلیارد تومان (۲۵.۰۰۰.۰۰۰ ریال) به امر برگزاری انتخابات شوراهای اسلامی در (جدول ۷-۱) تخصیص یافت. طبق پیش‌بینی‌ها انتخابات شوراها به صورت الکترونیکی برگزار می‌شود و یکی از دلایل اصلی برگزاری انتخابات به صورت الکترونیکی نیز کاهش هزینه‌های برگزاری انتخابات بوده است. باین حال، مسئله این است که برگزاری انتخابات به صورت الکترونیک، تأثیر چشمگیری بر کاهش هزینه‌های انتخابات نداشته است. شایان ذکر است که ۶۹ هزار شعبه رأی‌گیری برای انتخابات شوراها در سال آینده پیش‌بینی شده است. در هر شعبه به صورت میانگین ۱۱ نفر نیروی انسانی به‌عنوان اعضای اصلی جهت امر برگزاری انتخابات پیش‌بینی شده است و این رقم ممکن است در شعب رأی‌گیری در کلان‌شهرها به بالای ۱۵ نفر در هر شعبه برسد. با مبنا قرار دادن میانگین ۱۱ نفر در هر شعبه، جمعاً حدود ۷۵۹۰۰۰ نفر نیروی انسانی در امر برگزاری انتخابات فعالیت خواهند داشت که نیازمند تخصیص بودجه هزینه‌ای برای غذا، حق‌الزحمه و ... است. بنابراین همچنان بودجه هزینه‌ای بالایی صرف برگزاری انتخابات می‌شود.

پنجم، می‌توان گفت وزارت کشور، سازمان‌های تابعه، استانداری‌ها، فرمانداری‌ها و بخش‌داری‌ها، از جمله نهادهای فعال در خط مقدم حفظ و ارتقای امنیت داخلی کشور هستند و مشاغلی مانند فرماندار و استاندار جزو مشاغل حساس محسوب می‌شوند. باین حال، به‌رغم نقش حاکمیتی و وظایف سیاسی و امنیتی خطیر و حساسی که کارکنان وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در سطوح مرکزی و ذیل آن بر عهده دارند، حقوق دریافتی کارکنان آنها همواره پایین ارزیابی شده است. از این رو، ضروری است برای ارتقای سطح حقوق دریافتی کارکنان این وزارتخانه و سازمان‌های تابعه تمهیداتی از جمله پرداخت فوق‌العاده ویژه، فوق‌العاده سختی کار به صورت کامل اندیشیده شود. همچنین ایجاد ردیف فرعی ذیل وزارت کشور و اختصاص اعتبارات هزینه‌ای به آن، برای پرداخت حقوق به کارکنان استانداری‌ها، فرمانداری‌ها و بخش‌داری‌ها می‌تواند سطح پرداختی به کارکنان این دستگاه‌ها را تا حدودی ارتقا دهد. به این منظور لازم است که اعتبارات هزینه‌ای استانداری‌ها از سرجمع اعتبارات استانی کسر و به صورت ملی در یک ردیف فرعی ذیل وزارت کشور پیش‌بینی شود.

شایان ذکر است، در جدول برآورد ردیف‌های متفرقه (جدول شماره ۹) ردیفی با عنوان «جبران تلاش کارکنان دارای عملکرد برجسته وزارت کشور، سازمان‌ها و دستگاه‌های تابعه و وابسته از طریق پرداخت‌های غیرمستمر» از نوع اعتبارات «موردی (موقت)» با اعتبار یک هزار و ۹۲۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است (۱۹,۲۰۰,۰۰۰ میلیون ریال). از آنجاکه اصطلاح «عملکرد برجسته» واجد ابهام است و نحوه سنجش آن تعیین نشده است، از یک سو وابسته کردن پرداخت این اعتبارات به داشتن عملکرد برجسته به سلیقه‌ای شدن چنین پرداخت‌هایی منجر می‌شود و غیرمستمر بودن آن باعث کاهش آثار مثبت می‌شود، از سوی دیگر، از حیث مبنای قانونی، محل تأمل است زیرا بدون داشتن ضابطه عینی در قانون می‌توان چنین جبران تلاش‌هایی را مصداق تبعیض ناروا موضوع بند «۹» اصل (۳) قانون اساسی و خلاف عدالت موضوع بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری تلقی کرد. همچنین با توجه به اینکه این ردیف ذیل اعتبارات موردی (موقت) گنجانده شده است، ضمانتی برای پرداخت آن وجود ندارد.

ششم، در سال‌های گذشته، در (جدول ۷-ب) ردیفی برای کمک به شورای عالی استان‌ها پیش‌بینی می‌شد. نهاد شورای عالی استان‌ها از منظر قانون اساسی وظایفی مانند «راهنمایی امور شوراهای فرادستی» را بر عهده دارد. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور، بودجه شورای عالی استان‌ها در بودجه دستگاه اصلی وزارت کشور تجمیع شده و اعتبار آن در (جدول شماره ۷-ج) به مبلغ ۱۲۵ میلیارد تومان (۱,۲۵۰,۰۰۰ میلیون ریال) درج شده است که نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۴ (۱,۷۵۰,۰۰۰ میلیون ریال) کاهش ۲۸/۵ درصدی نشان می‌دهد. تجمیع بودجه شورای عالی استان‌ها با وزارت کشور به مفهوم وابستگی این نهاد به وزارت کشور و تضعیف جایگاه آن به‌عنوان یک نهاد غیرمتمرکز است. درحالی‌که براساس اصل هفتم قانون اساسی، شوراها از ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور کشورند و براساس اصل یکصدوسوم استانداران، فرمانداران و بخشداران و سایر مقامات کشوری در حدود اختیارات شوراها ملزم به رعایت تصمیم‌های آنها هستند. از این‌رو ضروری است اعتبار پیش‌بینی شده برای شورای عالی استان‌ها در قالب یک ردیف مجزا در (جدول ۷-ب) با عنوان کمک به شورای عالی استان‌ها آورده شود. همچنین در این زمینه سؤالی که وجود دارد این است که اعتبار ردیف کمک به شورای عالی استان‌ها طی سال‌های اخیر به چه نتایجی منجر شده است؟ و آیا عملکرد این نهاد منجر به تقویت نهاد شوراهای اسلامی شده است؟

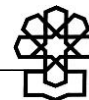
هفتم، در جدول اعتبارات متفرقه (جدول شماره ۹) مبلغ ۸۵ میلیارد تومان (۸۵۰,۰۰۰ میلیون ریال) به امر کمک به اقلیت‌های دینی اختصاص یافته است. که نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۴ (۹۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) کاهش ۵/۵ درصدی نشان می‌دهد. از آنجایی‌که، این اعتبارات از نوع متفرقه (موردی) است تضمینی برای تخصیص آن وجود ندارد. درخصوص این ردیف مهم این است که سازوکار تخصیص کمک‌های مذکور از سوی وزارت کشور مشخص شود و گزارشی درباره عملکرد این ردیف به کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها ارائه شود. ضمن اینکه ضروری است در ابتدای این بند عنوان «وزارت کشور -» درج شود.

هشتم، در جدول اعتبارات متفرقه (۹)، ۸۵۰ میلیارد تومان (۸,۵۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) اعتبار هزینه‌ای به امر «کمک به تأمین زیرساخت‌ها و هزینه‌های پشتیبانی از سفرهای زیارتی اربعین در نظر گرفته شده است. ضروری است برای ایجاد امکان برای نظارت بر اعتبارات این بند در ابتدای این ردیف عنوان «وزارت کشور-» درج شود.

نهم، درخصوص ردیف «هزینه‌های ضروری استانداران (توزیع استانی و خارج از شمول) و سفرهای استانی رئیس‌جمهور» مندرج در (جدول شماره ۷-۱) (اعتبارات متفرقه انتقالی به (جدول شماره ۷-ب) با اعتبار ۱۵۰ میلیارد تومان (۱,۵۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) که نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۴ (۱,۳۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) رشد ۱۵/۳ درصدی نیز دارد، این ابهام وجود دارد که هزینه‌های ضروری استانداران چه نوع هزینه‌ای است و اعتبارات توزیع استانی و خارج از شمول دقیقاً صرف چه اموری خواهد شد.

۲-۱-۴. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

مجموع اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور، طبق (جدول ۷-ب) بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹)، ۲ هزار و ۴۸۸ میلیارد تومان (۲۴,۸۸۰,۰۰۰ میلیون ریال) است (۳۹/۶ درصد کل اعتبارات دستگاه اصلی وزارت کشور) که نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۴ (۱۳,۱۵۸,۰۱۵ میلیون ریال) رشد ۸۹/۰۹ درصدی نشان می‌دهد.

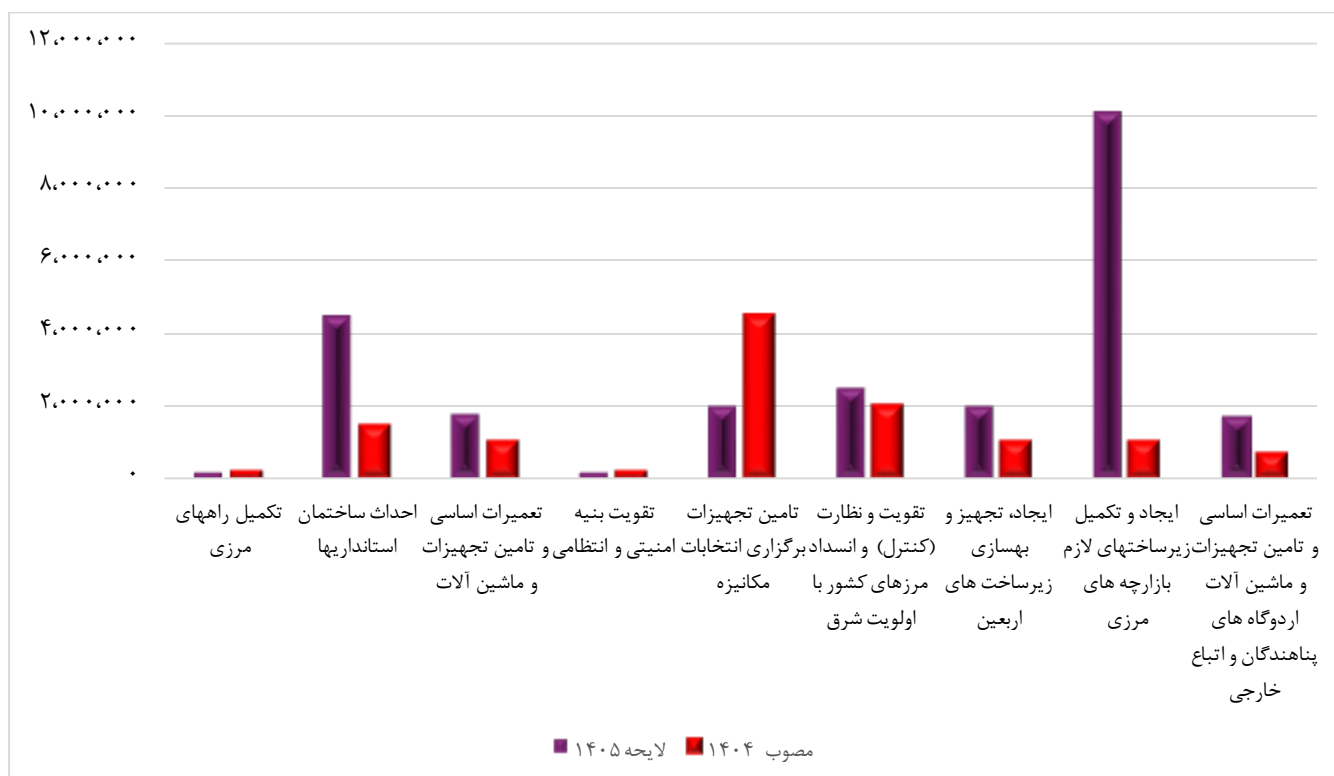

طبق اطلاعات مندرج در پیوست یک لایحه اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور به‌استثنای اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹)، ذیل برنامه «ارتقای نظم و امنیت عمومی» با دو سرفصل «تقویت و تحکیم سیاست داخلی و نظارت بر استقرار نظم عمومی و امنیت داخلی» با اعتبار ۲ هزار و ۳۱۸ میلیارد تومان اعتبار (۲۳,۱۸۰,۰۰۰ میلیون ریال) و «سیاستگذاری و سامان‌دهی اتباع و مهاجران خارجی» با اعتبار ۱۷۰ میلیارد تومان (۱,۷۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) اختصاص یافته است (جدول ۹).

جدول ۹. اعتبار طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور و مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۴

جمع کل	پیش‌بینی سال‌های بعد	درصد رشد	مصوب سال ۱۴۰۴	سهم از اعتبارات	برآورد ۱۴۰۵			اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور
					جمع	عمومی	متفرقه درآمد-هزینه	
تقویت و تحکیم سیاست داخلی و نظارت بر استقرار نظم عمومی و امنیت داخلی								
۲,۰۵۹,۹۴۳	۴۵۰,۰۰۰	۰	۱۵۰,۰۰۰	۰.۶	۱۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۰	تکمیل راه‌های مرزی
۱۴,۸۸۳,۵۷۱	۷,۵۰۰,۰۰۰	۲۱۰.۳	۱,۴۵۰,۰۰۰	۱۸	۴,۵۰۰,۰۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰	۰	احداث ساختمان استانداری‌ها
۳,۸۶۳,۶۹۷	۰	۷۸	۱,۰۰۰,۰۰۰	۷.۱	۱,۷۸۰,۰۰۰	۱,۷۸۰,۰۰۰	۰	تعمیرهای اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات
۱,۴۶۶,۳۲۸	۰	۰	۲۰۰,۰۰۰	۰.۸	۲۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۰	تقویت بنیه امنیتی و انتظامی
۱۱,۱۴۹,۳۴۸	۰	-۵۶	۴,۵۰۰,۰۰۰	۸	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۰	تأمین تجهیزات برگزاری انتخابات مکانیزه
۲۶,۱۳۹,۴۰۲	۵,۵۰۰,۰۰۰	۲۵	۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۰	تقویت و نظارت (کنترل) و انسداد مرزهای کشور با اولویت شرق
۹,۴۱۵,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۸	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۰	ایجاد، تجهیز و بهسازی زیرساخت‌های اربعین
تقویت و تحکیم سیاست داخلی و نظارت بر استقرار نظم عمومی و امنیت داخلی (تأمین اعتبار مشروط به اخذ مجوز ماده (۲۳) قانون الحاق ۲)								
۱۱,۰۵۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۹۰.۵	۱,۰۰۰,۰۰۰	۴۰.۳	۱۰,۰۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	ایجاد و تکمیل زیرساخت‌های لازم بازارچه‌های مرزی
سیاستگذاری و سامان‌دهی اتباع و مهاجرین خارجی								
۳,۸۲۵,۰۵۰	۰	۱۴۳	۷۰۰,۰۰۰	۶.۸	۱۷۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	تعمیرهای اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات اردوگاه‌های پناهندگان و اتباع خارجی
۸۳۸۵۳۳۳۹					۲۴,۸۸۰,۰۰۰	۱۳۸۸۰,۰۰۰	۱۱۰,۰۰۰	جمع

مأخذ: همان.

شکل ۸. نمودار اعتبار طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور

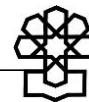
مأخذ: همان.

درباره اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت کشور نکات زیر قابل توجه است:

اول، در مقایسه با قانون بودجه ۱۴۰۴ ردیف «استانداردسازی استانداردها، فرمانداری‌ها و بخشداریه‌ها» با بودجه ۵۰ میلیارد تومان (۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال) از جدول ۴ حذف و به جدول ۱۱ با عنوان «فهرست طرح‌های ملی انتقالی به استان (موضوع (جدول شماره ۱۰-د) ماده واحده)» انتقال یافته است. در واقع اعتبار امر استانداردسازی استانداردها، فرمانداری‌ها و بخشداریه‌های تبدیل به یک اعتبار استانی شده است.

دوم، امر ایجاد و تکمیل زیرساخت‌های لازم بازارچه‌های مرزی با یک هزار و ۵ میلیارد تومان (۱۰۰۵۰۰۰۰۰۰ ریال) بیشترین سهم از اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور (۴۰/۳ درصد اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای) را به خود اختصاص داده است. باین حال، اعتبار این ردیف منوط به اخذ مجوز ماده (۲۳) قانون الحاق ۲ شده است. یک هزار میلیارد از اعتبار مذکور از محل اعتبارات موضوع قانون ساماندهی و نظارت بر تجارت مرزی (کولبری و ملوانی) و ایجاد اشتغال پایدار تأمین خواهد شد. پس از آن امر «احداث ساختمان استانداردها» با اعتبار ۴۵۰ میلیارد تومان (۴۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال) و تقویت و نظارت (کنترل) و انسداد مرزهای کشور با اولویت شرق با اعتبار ۲۵۰ میلیارد تومان (۲۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال) قرار دارد.

سوم، در قانون بودجه ۱۴۰۴، بیشترین سهم از اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور به امر «تامین تجهیزات برگزاری انتخابات مکانیزه» با اعتبار ۴۵۰ میلیارد تومان اختصاص داشت (۴۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال). همچنین در

قانون بودجه ۱۴۰۴، ۵۰۰ میلیارد تومان (۵,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) اعتبار متفرقه به امر برگزاری انتخابات اختصاص یافت.

دولت، براساس بند «۱۲» سیاست‌های کلی انتخابات، مکلف به بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در جهت حداکثرسازی شفافیت، سرعت و سلامت در اخذ و شمارش آرا و اعلام نتایج شده است. همچنین براساس تبصره «۷» ماده (۱۰) قانون انتخابات مجلس، وزارت کشور مکلف به نوین‌سازی شیوه‌های اخذ رأی و شمارش آرا برای دقت، سلامت و نظارت بهتر در اخذ، شمارش و اعلام نتایج شده است و طبق ماده (۱۸ اصلاحی ۱۴۰۳/۱۲/۱۹) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران و دهیاران، وزارت کشور مکلف است زیرساخت‌های لازم برای احراز هویت الکترونیکی را فراهم کند براساس پیش‌بینی وزارت کشور در سال ۱۳۹۷، اعتبار مورد نیاز برای خرید تجهیزات جهت مکانیزه کردن (الکترونیکی کردن) شعب حدود ۷۰۰ میلیارد تومان بوده است و وزارت کشور تا سال ۱۴۰۰ باید به این امر اقدام می‌کرد.

شایان ذکر است که پروژه تأمین تجهیزات برگزاری انتخابات مکانیزه از سال ۱۳۹۱ شروع و پایان آن برای سال ۱۳۹۷ پیش‌بینی شده بود. اما در سال‌های گذشته زمان اتمام این پروژه همواره به تعویق افتاده است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ تاریخ اتمام این پروژه به سال ۱۴۰۵ موکول و کل اعتبار پیش‌بینی شده ۲۰۰ میلیارد تومان (۲,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) در نظر گرفته شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کاهش ۵/۵- درصدی نشان می‌دهد. همچنین در جدول اعتبارات متفرقه از محل اعتبارات موردی (موقت) ۶۵۰ میلیارد تومان از نوع اعتبار موردی-موقت (۶,۵۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) برای الکترونیکی برگزار کردن انتخابات در نظر گرفته شده است. بنابراین، در مجموع ۸۵۰ میلیارد تومان اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای به امر انتخابات تخصیص یافته است. اینکه هر ساله برای برگزاری انتخابات، در قانون بودجه اعتبارات کلانی اختصاص داده می‌شود و فرض بر این است که در صورت مکانیزه شدن انتخابات ازسویی هزینه‌ها تا حد زیادی کاهش پیدا کرده و ازسوی دیگر شفافیت انتخابات بیشتر می‌شود. همان‌طور که بیان شد به‌نظر می‌رسد که الکترونیکی شدن انتخابات تأثیری بر هزینه‌های انتخابات نداشته است.

چهارم، طبق پیوست طرح‌های تملک دلایی سرمایه‌ای اعتبار برنامه سیاست‌گذاری و سامان‌دهی اتباع و مهاجران خارجی با اعتبار ۱۷۰ میلیارد تومان (۱,۷۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) قرار است به امر «تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات اردوگاه‌های پناهندگان و اتباع خارجی» اختصاص یابد، حال آنکه برنامه هفتم پیشرفت وزارت کشور را مکلف به «تشکیل سازمان ملی مهاجرت» کرده است که قطعاً نیازمند تخصیص اعتبارات متناسب تملک دارایی سرمایه‌ای است و نسبت به امر تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات اردوگاه‌های پناهندگان و اتباع خارجی اولویت دارد. شایان ذکر است که در حال حاضر مرکز امور اتباع و مهاجران خارجی ذیل وزارت کشور، عهده‌دار وظایف تعیین شده برای سازمان ملی مهاجرت است. لذا ضروری است در قانون بودجه ۱۴۰۵، اعتبارات متناسب برای تشکیل سازمان مذکور توسط مجلس شورای اسلامی تخصیص یابد.

پنجم، طبق جزء «۴» بند «ج» ماده (۸۵) قانون برنامه هفتم وزارت کشور با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح

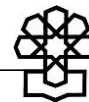
مکلف است در سقف منابع مصوب قانونی از طریق «هوشمندسازی، انسداد و پایش (کنترل) سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مرزهای زمینی، هوایی و دریایی کشور» به‌ویژه مرزهای شرقی، نسبت به ایجاد امنیت پایدار در مناطق مرزی و جلوگیری از قاچاق، عرضه و انتقال (ترانزیت) مواد مخدر و روانگردان‌ها به داخل کشور اقدام نماید. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور، «تقویت و نظارت (کنترل) و انسداد مرزهای کشور با اولویت شرق» ۲۵۰ میلیارد تومان ۲.۵۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) اعتبار، ۱۰ درصد کل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور را به‌خود اختصاص داده است که نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۴ (۲.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) رشد ۲۵ درصدی را شاهد است.

شایان ذکر است که طرح انسداد مرز از سال ۱۳۷۹ با هدف تأمین امنیت مرزها و نواحی شرقی کشور شروع شده است. در حالی که در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کشور، تاریخ اتمام این پروژه، سال ۱۳۹۹ پیش‌بینی شده بود، قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کشور، سال اتمام آن را سال ۱۴۰۵ تعیین کرد. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور نیز تاریخ اتمام این پروژه ۱۴۰۷ تعیین شده است. تعویق هشت‌ساله این پروژه در حالی صورت گرفته است که گزارش دقیقی از میزان پیشرفت و تحقق اهداف این طرح (انسداد کامل مرزها) وجود ندارد. از این‌رو ضرورت دارد که گزارش مبسوطی از عملکرد نهادهای ذی‌ربط شامل مبالغ و نحوه هزینه‌ها، اهداف به‌دست آمده و پیش‌بینی تحقق کامل اهداف این پروژه اخذ شود. سؤال دیگر این است که آیا با اتمام طرح انسداد مرز و تخصیص این میزان از اعتبار، امنیت پایدار مرزی برقرار می‌شود؟

در رویکرد انسداد مرز، رویکرد امنیتی - سیاسی غالب بوده و هدف این است که با انجام اقدام‌های مختلفی از جمله ایجاد موانع فیزیکی، تأسیس مراکز نظامی، انتظامی و ... مرز را هرچه بیشتر به مانعی نفوذناپذیر تبدیل کند تا امنیت مرزی محقق شود. حال آنکه به پدیده مرز باید به‌عنوان یک فرصت و توانایی برای نیل به توسعه نگاه کرد. رویکرد انسداد مرز در کنار تبعات مثبت (که البته چنین تبعات مثبتی به‌جای انسداد مرز از طریق مکانیزه کردن مدیریت و کنترل مرز و تقویت تجهیزات الکترونیکی، با هزینه‌ای کمتر و نتایج قوی‌تر قابل دستیابی بود)، چالش‌هایی را به همراه داشته است. از جمله این چالش‌ها می‌توان به ایجاد احساس انزوای جغرافیایی، جا ماندن زمین‌های مستعد کشاورزی پشت دیوار مرزی، از بین رفتن زمینه مبادله کالاهای مجاز و در نتیجه گرایش به قاچاق کالاهای کم‌حجم و درعین حال پُرسود مانند اسلحه و مواد مخدر و هدایت افراد به فضاهای ناشناخته اشاره کرد [۶].

همچنین مدیریت مرزها نیازمند انجام اقدام‌هایی در ابعاد مختلف با حفظ ویژگی‌ها، عمران و آبادی و استفاده از توان‌های محیطی و انسانی جوامع و مناطق مرزی در راستای توسعه همه‌جانبه مناطق مرزی و جلوگیری از بحران‌زایی مرزهاست. به‌عبارت‌دیگر، ضروری است استفاده هم‌زمان و تلفیقی از رویکردهای انتظامی و امنیتی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، و عمرانی در مدیریت مرز و مناطق مرزی صورت گیرد؛ به‌گونه‌ای که با حاکم شدن نگرشی سیستمی، همه مسائل به‌طور هم‌زمان، در ارتباط با یکدیگر و از ابعاد مختلف در نظر گرفته شده و حل شود.

نظر به مطالب فوق و با توجه به اینکه واژه «تقویت» در این ردیف ابهام دارد و مشخص نیست منظور از تقویت دقیقاً چه اقدامی است و نیز تکلیف تعیین شده در قانون برنامه هفتم، ضروری است عنوان ردیف مذکور به «هوشمندسازی، انسداد و پایش (کنترل) نرم‌افزاری و سخت‌افزاری مرزهای کشور با اولویت شرق» تغییر یابد. همچنین طبق ماده (۱) قانون الزامات و احکام مورد نیاز قوانین و بودجه‌های سنواتی مصوب ۱۴۰۴، دولت باید الزامات بودجه‌ای قوانین از جمله

قانون برنامه هفتم را در لایحه بودجه ۱۴۰۵، درج کند؛ در غیر این صورت، نقض صدر اصل (۵۲) (مبنی بر تهیه لایحه بودجه براساس ترتیبات قانونی) رخ داده است. یکی از نمونه‌های این الزامات درخصوص وزارت کشور، حکم جزء «۴» بند «ج» ماده (۸۵) قانون برنامه هفتم است.

ششم، در مقایسه با قانون بودجه ۱۴۰۴ کل کشور، ردیف مربوط به «سامانه یکپارچه معاینه فنی» حذف شده است و این ردیف در (جدول ۷-ج) یعنی ردیف‌های تجمیع شده در دستگاه‌های اجرایی (جدول ۷-ب) نیز ذکر نشده است. شایان ذکر است که ردیف مذکور در قانون بودجه ۱۴۰۴، ۵ میلیارد تومان اعتبار داشت و دلیل حذف آن در بودجه ۱۴۰۵ مشخص نیست. مهم اینکه در (جدول شماره ۳)، مندرج در (پیوست شماره ۲) لایحه، درآمد حاصل از سامانه یکپارچه معاینه فنی ایران (سیمفا) با اعتبار ۳ میلیارد تومان (۳۰۰۰۰۰ میلیون ریال) برای وزارت کشور در نظر گرفته شده است.

هفتم، بخشی از اعتبار برخی از ردیف‌های جدول اعتبارات متفرقه (۹) از نوع هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای متعلق به وزارت کشور است که مبلغی که قرار است به وزارت کشور تخصیص یابد، مشخص نیست. این نبود شفافیت امر نظارت مجلس شورای اسلامی بر بودجه وزارت کشور را دشوار می‌سازد. برای مثال «کمک‌های بلاعوض سازمان‌ها و مؤسسات بین‌المللی» (ردیف ۱۶ اعتبارات متمرکز درآمد-هزینه) «اعتبارات موضوع اجرای قانون هوای پاک» (ردیف ۴۲ اعتبارات متمرکز درآمد-هزینه) یا «حق عضویت مجامع بین‌المللی و سازمان ملل متحد» (ردیف ۲۱ اعتبارات موردی-موقت) اشاره کرد که مقدار کمی اعتباری که قرار است به وزارت کشور - به‌عنوان یکی از دستگاه‌هایی که از ردیف‌های مذکور بودجه دریافت می‌کنند- تخصیص یابد، مشخص نیست. البته مسئله نبود شفافیت تنها محدود به ردیف‌های فوق نیست؛ بسیاری از ردیف‌های (جدول شماره ۹) نیز بدون تعیین دستگاه متولی باقی مانده‌اند. برای مثال در (جدول شماره ۹) برای امر «توسعه زیرساخت‌ها و ارتقای خدمات‌رسانی جزیره بوموسی، لارک و هرمز» ۲۵۸ میلیارد تومان اعتبارات هزینه‌ای (۲.۵۸۰.۰۰۰ میلیون ریال) و یک هزار میلیارد تومان اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای در نظر گرفته شده است (۱۰.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) اما نهاد متولی مشخص نشده است. سؤال این است که سهم وزارت کشور از اعتبارات مذکور به‌عنوان متولی امر سیاست داخلی چیست؟ و کدام نهاد باید پاسخ‌گوی اعتبارات این بند باشد. این ابهام درخصوص ردیف «توسعه سیستان و بلوچستان و بهبود شاخص‌های عدالت اجتماعی» نیز وجود دارد.

۲-۴. سازمان امور اجتماعی کشور

بودجه سازمان امور اجتماعی کشور، بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹) یک هزار و ۹۴۰ میلیارد تومان (۱۹.۴۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) است که نسبت به مصوب سال ۱۴۰۴ کاهش ۳ درصدی نشان می‌دهد. اعتبارات سازمان امور اجتماعی کشور طبق (جدول شماره ۷) به برنامه «مددکاری و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی» اختصاص خواهد یافت.

۲-۴-۱. اعتبارات هزینه‌ای

اعتبارات هزینه‌ای سازمان امور اجتماعی یک هزار و ۴۴۰ میلیارد تومان (۱۴.۴۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) است که ۷۴/۲۲ درصد کل اعتبارات این سازمان را شامل می‌شود و نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۴ (۲۰,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) کاهش

۲۸ - درصدی نشان می‌دهد. شایان ذکر است که پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی به‌عنوان یکی از اهداف محوری در ماده (۲) قانون برنامه ششم توسعه تعیین شد و دولت موظف شد که طرح‌های مرتبط با آنها را در بودجه سالیانه اعمال کند. براساس ماده (۷۸) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف بوده «در راستای تحقق عدالت اجتماعی و حمایت از اقشار آسیب‌پذیر و بسط پوشش‌های امدادی، حمایتی و بیمه‌ای و پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی نسبت به طراحی و اجرای برنامه‌های لازم برای نیل به اهداف مندرج در این ماده اقدام و گزارش پیشرفت کار را هر ۶ ماه یک‌بار به مجلس ارائه کند». همچنین براساس ماده (۸۰) این قانون دولت مکلف شد «آسیب‌های اجتماعی را تا انتهای برنامه به بیست و پنج درصد (۲۵٪) میزان کنونی کاهش دهد». با اتمام برنامه ششم سازمان امور اجتماعی کشور نتوانست به اهداف تعیین شده در برنامه ششم توسعه دست پیدا کند.

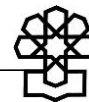
طبق ماده (۸۵) قانون برنامه هفتم «در راستای ارتقای سلامت اجتماعی و پیشگیری، پایش و کاهش مسائل و آسیب‌های اجتماعی و رعایت انضباط اجتماعی:

الف) وزارت کشور از طریق سازمان تابعه ذی‌ربط و دبیرخانه شورای اجتماعی کشور متولی تدوین و رصد شاخص‌های وضعیت اجتماعی کشور، هماهنگی و انسجام‌بخشی به سازمان‌های ذی‌ربط و پیگیری و نظارت بر برنامه‌ها و اقدامات آنها است. سازمان‌های اجرائی ذی‌ربط مکلف‌اند برنامه‌های فوق‌العاده خود در زمینه پایش و کاهش آسیب‌های اجتماعی مانند طلاق، اعتیاد، حاشیه‌نشینی و فساد و عدم رعایت انضباط اجتماعی را با همکاری سازمان تابعه ذی‌ربط مذکور تدوین نموده و تا پایان تیرماه هر سال با تأیید سازمان، به تصویب شورای اجتماعی کشور برسانند. سازمان مکلف است اعتبار لازم جهت اجرای برنامه‌های فوق‌العاده پایش و کاهش آسیب‌های اجتماعی براساس شاخص‌های معتبر و زمان‌بندی متناسب را در لوایح بودجه سنواتی کشور پیش‌بینی نماید.

تبصره- وزارت کشور مکلف است حداکثر ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون اساسنامه سازمان امور اجتماعی کشور را تهیه نموده و به تصویب هیئت‌وزیران برساند.

پ) در راستای سیاست‌گذاری و اقدام به‌موقع در زمینه پیشگیری از مسائل و آسیب‌های اجتماعی، وزارت کشور از طریق سازمان تابعه ذی‌ربط مکلف است گزارش ملی وضعیت اجتماعی کشور را به‌صورت سالیانه تدوین نموده و در اختیار دستگاه‌ها و نهادهای ذی‌ربط قرار دهد و یک نسخه از گزارش به مجلس ارسال نماید».

تکلیف تبصره ذیل بند «الف» ماده (۸۵) از این جهت بوده است که سازمان امور اجتماعی کشور از لحاظ قانونی- حقوقی و وضعیت اساسنامه آن دچار ابهام است. این سازمان فاقد اساسنامه قانونی موضوع اصل هشتادوپنجم قانون اساسی است و اگرچه شورای عالی اداری و شورای عالی انقلاب فرهنگی مصوباتی در این زمینه دارند، اما این مصوبات مطابق با اصل هشتادوپنجم قانون اساسی نیستند. این مسئله در طی سال‌های گذشته در زمان بررسی لوایح بودجه سنواتی و نیز طی برنامه هفتم مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفت و به همین دلیل تبصره مذکور وزارت کشور را مکلف به تهیه اساسنامه سازمان امور اجتماعی کشور نمود هرچند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور برای رفع ایراد عدم وجود اساسنامه قانونی از عنوان «وزارت کشور-سازمان امور اجتماعی کشور» استفاده شده است. باین‌حال، با توجه به گذشت حدود یک سال و نیم از لازم‌الاجرا شدن قانون برنامه هفتم، ضروری است، وضعیت اساسنامه سازمان مزبور در راستای الزام مقرر در تبصره ذیل بند «الف»

ماده (۸۵) تعیین تکلیف شود. همچنین نظر به اینکه پس از گذشت یک سال و نیم از لازم‌الاجرا شدن قانون برنامه هفتم، گزارش ملی وضعیت اجتماعی کشور توسط سازمان به کمیسیون امور داخلی کشور ارائه نشده است، ضروری است در راستای الزام قانون برنامه هفتم وزارت کشور گزارش سالیانه وضعیت اجتماعی کشور را در اختیار مجلس شورای اسلامی بگذارد.

البته همچنان در خصوص سازمان امور اجتماعی کشور این سؤال مطرح است که آیا به نسبت هزینه‌هایی که طی برنامه ششم و هفتم صرف شده است، از تعداد کودکان خیابانی و کار و متکدیان کاسته شده است؟ آیا ابتلا به اعتیاد، طلاق و میزان مفاسد اخلاقی کمتر شده است؟ تا چه اندازه از مناطق بحرانی و حاشیه شهرها ساماندهی شده است؟ و اصولاً هدف‌گذاری در این حوزه‌ها براساس چه شاخص‌هایی صورت می‌گیرد؟ در بسیاری از این موارد، تاکنون پاسخ‌های درست و شفافی ارائه نشده است. ضمن اینکه برخی اقدام‌های پیش‌بینی شده برای این سازمان با وظایف سازمان‌های دیگر هم‌پوشانی داشته و از وظایف اصلی وزارت کشور به دور است.

۲-۲-۴. اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای

اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت کشور ۵۰۰ میلیارد تومان است که به امر «اجرای طرح جامع کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی» ذیل برنامه مددکاری و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی قرار دارد. این اعتبارات ۲۶ درصد کل اعتبارات سازمان را تشکیل می‌دهد. این طرح که از سال ۱۳۹۷ شروع شده است و در لایحه بودجه ۱۴۰۵ سال اتمام آن ۱۴۰۷ تعیین شده است. در این خصوص سؤال این است که چه گزارشی در خصوص پیشرفت این طرح وجود دارد.

۳-۴. سازمان ثبت‌احوال کشور

بودجه سازمان ثبت‌احوال کشور، طبق (جدول ۷-ب) ۶ هزار و ۶۵ میلیارد و ۵۰۱ میلیون تومان است (۶۰.۶۵۵.۰۱۰ میلیون ریال) است که نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۴ (۴۳.۹۴۹.۷۳۷ میلیون ریال) ۳۸ درصد رشد داشته است. این اعتبارات به برنامه توسعه خدمات هویتی بر پایه اطلاعات پایگاه هویت اشخاص حقیقی اختصاص دارد.

۱-۳-۴. اعتبارات هزینه‌ای

اعتبارات هزینه‌ای سازمان ثبت‌احوال، طبق (جدول ۷-ب)، ۵ هزار و ۳۲۰ میلیارد تومان (۵۳.۲۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) است (۸۷/۷ درصد کل اعتبارات) که نسبت به قانون مصوب ۱۴۰۴ (۳۹.۱۹۴.۷۲۷ میلیون ریال) ۳۵/۷۳ درصد رشد نشان می‌دهد. از آنجا که فصول و امور هزینه‌ای ذیل برنامه توسعه خدمات هویتی بر پایه اطلاعات پایگاه هویت اشخاص حقیقی مشخص نشده است، ارائه تحلیل جامع از اعتبارات هزینه‌ای این سازمان امکان‌پذیر نیست. باین حال طبق (جدول ۷-۱) از مجموع اعتبارات این سازمان، یک هزار و ۱۰۰ میلیارد تومان (۱۱.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) اعتبار به امر «ثبت‌نام، تولید، صدور و بهره‌برداری از کارت هوشمند ملی»، تخصیص یافته است.

۲-۳-۴. اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای

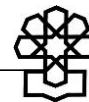
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان ثبت‌احوال، طبق (جدول ۷-ب)، ۷۴۵ میلیارد و ۵۰۱ میلیون تومان (۷,۴۵۵,۰۱۰ میلیون ریال) است (۱۲/۲۹ درصد کل اعتبارات) که نسبت به قانون مصوب سال ۱۴۰۴ (۴,۷۵۵,۰۱۰ میلیون ریال) رشد ۵۶/۷۸ درصدی را نشان می‌دهد (جدول ۱۰).

جدول ۱۰. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان ثبت احوال در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و مقایسه با قانون مصوب بودجه سال ۱۴۰۴ (میلیون ریال)

درصد رشد	مصوب سال ۱۴۰۴	سهم از اعتبارات	سهم هر طرح از کل اعتبار (به میلیون ریال)			اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان ثبت احوال
			جمع	عمومی	متفرقه درآمد- هزینه	
احراز هویت در تمامی سطوح اعتماد و کاربردی شدن کارت هوشمند ملی						
۶/۲	۸۰۵,۰۰۰	۱۱.۴۷	۸۵۵,۰۰۰	۸۰۵,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	صدور کارت هوشمند ملی
مدیریت و ایجاد پایگاه هویتی (خانوار، خانواده و اقامتگاه)						
۳۷.۵	۴۰۰,۰۰۰	۷.۳۸	۵۵۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰	.	احداث سایت دوم پشتیبان اطلاعات جمعیت کشور
۱۲۵	۲۰۰,۰۰۰	۶۰.۳۶	۴,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات
.	۱۰	۰.۰۰	۱۰	۱۰	.	احداث ساختمان مرکزی سازمان ثبت احوال کشور
ارائه خدمات یکپارچه دولت هوشمند (الکترونیکی)						
.	۱,۵۵۰,۰۰۰	۲۰.۷۹	۱,۵۵۰,۰۰۰	۱,۵۵۰,۰۰۰	.	گسترش فناوری ارتباطات و اطلاعات-ایجاد و توسعه پایگاه اطلاعات و سامانه‌های روابط سببی و نسبی و جمعیت کشور
			۷,۴۵۵,۰۱۰	۴,۹۰۵,۰۱۰	۲۵۵۰,۰۰۰	جمع

مأخذ: همان.

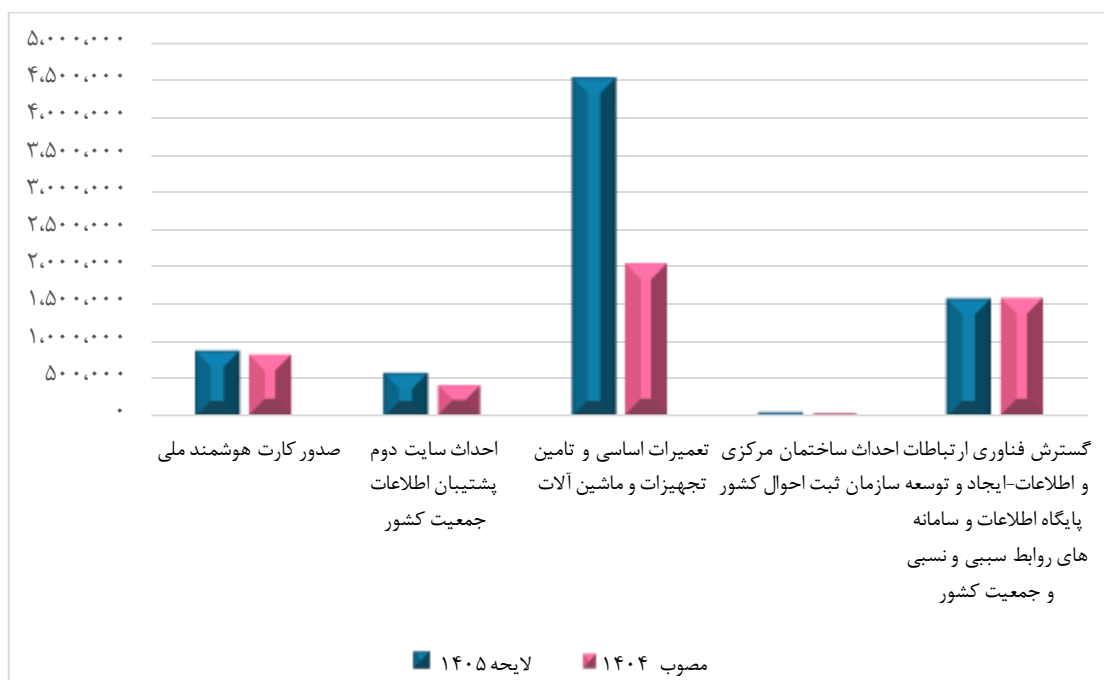
اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان ثبت احوال به امور «صدور کارت هوشمند ملی»، «احداث سایت دوم پشتیبان اطلاعات جمعیت کشور»، «تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات»، «گسترش فناوری ارتباطات و اطلاعات-ایجاد و توسعه پایگاه اطلاعات و سامانه‌های روابط سببی و نسبی و جمعیت کشور» اختصاص دارد. سهم برنامه «تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات»، ۴۵۰ میلیارد تومان (۴,۵۰۰,۰۰۰ میلیون ریال) است که ۶۰/۳۶ درصد اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای این سازمان را به خود اختصاص داده است. اعتبارات این طرح نسبت به قانون مصوب ۱۴۰۴، رشد ۱۲۵ درصدی نشان می‌دهد. پس از آن «گسترش فناوری ارتباطات و اطلاعات-ایجاد و توسعه پایگاه اطلاعات و سامانه‌های روابط سببی و نسبی و جمعیت کشور» با ۱۵۵ میلیارد تومان (۱,۵۵۰,۰۰۰ میلیون ریال) قرار دارد که ۲۰/۷۹ درصد اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان ثبت احوال را به خود اختصاص داده است. پس از آن برنامه «صدور کارت ملی هوشمند» با ۸۵ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان (۸۵۵,۰۰۰ میلیون ریال) قرار دارد که ۱۱/۴۷ درصد اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان ثبت احوال را خود اختصاص داده است و نسبت به قانون مصوب سال ۱۴۰۴، رشد ۶/۲ درصدی نشان می‌دهد. درباره سازمان ثبت احوال کشور، موضوع مهم این است که براساس قانون برنامه پنج‌ساله پنجم، باید تا پایان سال اجرای برنامه یعنی سال ۱۳۹۵ پروژه صدور کارت هوشمند ملی توسط سازمان ثبت احوال کشور پایان می‌یافت. در لایحه بودجه ۱۴۰۵، سال اتمام این برنامه، ۱۴۰۵ در نظر گرفته شده است.

شایان ذکر است تا سال ۱۴۰۳، ۶ میلیون کارت هوشمند ملی معوق وجود داشت که خوشبختانه بودجه لازم در سال ۱۴۰۴ به صورت کامل تخصیص داده شده و فرایند صدور کارت‌های معوق تا سال ۱۴۰۳ در حال انجام است و پیش‌بینی سازمان این است که تا خرداد ۱۴۰۵ کلیه کارت‌های معوق تحویل متقاضیان می‌شود. از ابتدای سال ۱۴۰۴ تاکنون یک میلیون نفر برای دریافت کارت هوشمند ملی ثبت‌نام کرده‌اند و پیش‌بینی می‌شود که تا پایان سال ۱۴۰۴ این رقم به حدود ۱/۵ میلیون برسد. برای اجتناب از انباشته شدن تعداد کارت‌های هوشمند ملی معوق، ضروری است کل بودجه درآمد-هزینه‌ای که برای کارت هوشمند ملی در نظر گرفته شده است در سال آینده به صورت کامل تخصیص داده شود.

نکته دیگر اینکه طبق بند «ث» ماده (۶۷) قانون برنامه ششم توسعه «کلیه دستگاه‌های اجرائی^۱ کشور موظفند تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه، امکان تبادل الکترونیکی اطلاعات و پاسخ‌گویی الکترونیکی به استعلام‌های مورد نیاز سایر دستگاه‌های اجرایی را حسب شرح وظایف آنان در چهارچوب قوانین خاص و موضوعی، به صورت رایگان فراهم نمایند». در (جدول شماره ۱۶) ذیل سازمان ثبت احوال برای امر «پاسخ به استعلامات الکترونیکی بخش غیردولتی از قبیل: شرکت‌ها، بانک‌ها، بیمه‌ها، شهرداری‌ها، دفاتر اسناد رسمی، دفاتر الکترونیک خدمات قضایی، دفاتر پیشخوان دولت، دفاتر الکترونیک خدمات شهر، دفاتر پلیس +۱۰ و مؤسسات و صندوق‌های مالی و اعتباری و کارگزاری‌های بورس»، جهت «مشخصات هویتی اشخاص حقیقی» و «نمایش عکس اشخاص در سامانه استعلام الکترونیکی» تعرفه در نظر گرفته شده است. اما با توجه به این واقعیت که مدت برنامه ششم منقضی شده است، ضروری است تکلیف قانونی این مسئله مشخص شود. برای مثال، با توجه به منقضی شدن برنامه ششم، مشخص نیست تکلیف دستگاه‌های اجرایی از جمله بانک‌های دولتی در زمینه پرداخت تعرفه چگونه خواهد بود. لذا پیشنهاد می‌شود که عبارت «بخش غیردولتی» از عنوان تعرفه مذکور در (جدول ۱۶) حذف شود.

۱. طبق ماده (۵) قانون خدمات کشوری «کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی، دستگاه اجرایی نامیده می‌شوند».

شکل ۹. نمودار اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان ثبت احوال در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ (میلیون ریال) مأخذ: همان.

شایان ذکر است که امر «احداث ساختمان مرکزی سازمان ثبت احوال کشور» که اعتباری به آن اختصاص داده نشده است در واقع طبق جدول شماره (۶) جزو طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای «متوقف - اولویت تأمین اعتبار در سنوات بعدی» تعیین شده است. «احداث ساختمان مرکزی سازمان ثبت احوال کشور» از سال ۱۳۹۰ شروع شده است و طبق قانون بودجه ۱۴۰۴ سال اتمام آن ۱۴۰۵ در نظر گرفته شده بود.

۴-۴. سازمان مدیریت بحران کشور

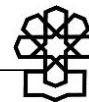
بودجه سازمان مدیریت بحران کشور در مجموع ۷۵ میلیارد تومان است (۷۵۰.۰۰۰ میلیون ریال) که نسبت به بودجه مصوب سال ۱۴۰۴، ۲۱/۲۲ درصد افزایش یافته است. اعتبارات سازمان مدیریت بحران صرف برنامه «خدمات امداد و نجات» خواهد شد.

۴-۴-۱. اعتبارات هزینه‌ای

اعتبارات هزینه‌ای سازمان مدیریت بحران کشور، ۷۰ میلیارد تومان (۷۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) بوده که نسبت به مصوب سال ۱۴۰۴، ۲۳/۰۹ درصد رشد داشته است. اعتبارات هزینه‌ای سازمان مدیریت بحران، ۹۳/۳۳ درصد کل اعتبارات این سازمان را شامل می‌شود.

۴-۴-۲. اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای

مجموع اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان مدیریت بحران کشور ۵ میلیارد تومان (۵۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) است (۶/۶۶ درصد اعتبارات) که نسبت به بودجه مصوب سال ۱۴۰۴ (۵۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) رشدی نداشته است. این اعتبار

ذیل سرفصل «مدیریت امور حوادث غیرمترقبه با اولویت پیشگیری» برای طرح «تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات» منظور شده است.

شایان ذکر است که طبق ماده (۱۶) قانون مدیریت بحران «سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است، به منظور انجام اقدامات مربوط به پیشگیری و کاهش خطر و آمادگی در برابر بحران، ذیل امور اقتصادی در بودجه سنواتی، فصلی تحت عنوان «مدیریت بحران کشور» ایجاد کند و اعتبارات درج شده در فصول و برنامه‌های فعلی را در این فصل تجمیع کند. اعتبارات مورد نیاز دستگاه‌ها و نهادهای موضوع ماده (۲) این قانون ذیل برنامه‌های مشخصی در این فصل بنا به پیشنهاد وزارت کشور (سازمان مدیریت بحران) در لایحه بودجه سالانه منظور می‌شود». لذا با توجه به الزام قانون مذکور، ضروری است اعتبارات مدیریت بحران در فصلی متمایز درج شود.

در جدول اعتبارات متفرقه شماره (۹)، ۵۲۹ میلیارد تومان (۵.۲۹۰.۰۰۰ میلیون ریال) اعتبار در ردیفی با عنوان «اقدامات مربوط به پیشگیری و کاهش خطر و آمادگی در برابر بحران (ماده (۱۶) قانون مدیریت بحران کشور)» منظور شده است. از این میزان ۳۲۹ میلیارد تومان (۳.۲۹۰.۰۰۰ میلیون ریال) از نوع اعتبارات هزینه‌ای و ۲۰۰ میلیارد تومان (۲.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) از نوع اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای است. اعتبارات ماده (۱۶) قانون مدیریت بحران نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ (۶.۵۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) کاهش ۱۹ درصدی نشان می‌دهد. اعتبارات اختصاص یافته به ماده (۱۶) قانون مدیریت بحران از نوع اعتبارات ردیف‌های موردی (موقت) است. با توجه به الزام ماده (۱۶) قانون مدیریت بحران به ایجاد یک فصل تحت عنوان «مدیریت بحران کشور» و درج اعتبارات ذیل این فصل، گنجاندن اعتبارات ماده (۱۶) قانون مدیریت بحران در ردیف‌های متفرقه از نوع موقت، از نوع (موردی) جای سؤال دارد. همچنین طبق ماده (۱۷) قانون مدیریت بحران «دولت مکلف است به منظور پاسخ به حوادث و بحران‌ها، از اعتبارات موضوع بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴، با رعایت بند مذکور استفاده کند. این اعتبار به محض وقوع حادثه، از طریق تنخواه خزانه و با تأیید سازمان برای پاسخ در چارچوب برنامه‌های آمادگی و پاسخ هزینه می‌شود. در صورت نیاز به اعتباری مازاد بر آن، دولت می‌تواند با تصویب هیئت‌وزیران اعتبار لازم را تخصیص دهد، مشروط بر اینکه حداکثر یک ماه پس از تخصیص اعتبار، فرایند قانونی اصلاح بودجه را انجام دهد».

در راستای ماده (۱۷) قانون مدیریت بحران در جدول اعتبارات متفرقه (جدول شماره ۹) ردیفی با عنوان «پاسخ به حوادث و بحران‌ها از محل اعتبارات موضوع بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲ (ماده (۱۷) قانون مدیریت بحران کشور» مبلغ ۲۰۰ میلیون تومان (۲.۰۰۰ میلیون ریال) اعتبار در نظر گرفته شده است. که شامل ۱۰۰ میلیون تومان اعتبارات هزینه‌ای و ۱۰۰ میلیون تومان اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای است و نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۴ تغییری نداشته است. با توجه به تجربیات سال‌های گذشته در خصوص میزان مبالغ مورد نیاز برای پاسخ به بحران‌ها رقم در نظر گرفته شده برای اعتبارات ماده (۱۷) قانون مدیریت بحران بسیار ناچیز است.

۴-۵. سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور

اعتبارات سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، طبق (جدول ۷-ب) و بدون احتساب اعتبارات متفرقه مندرج در (جدول شماره ۹) ۳۸ هزار و ۶۷۴ میلیارد و ۱۹۰ میلیون تومان (۳۸۶.۷۴۱.۹۰۰ میلیون ریال) است که نسبت به مصوب بودجه سال ۱۴۰۴ (۱۸۶.۸۶۴.۶۶۷ میلیون ریال) رشد ۱۰۶/۹۶ درصدی نشان می‌دهد. اعتبارات مذکور صرف دو برنامه توسعه حمل‌ونقل و برنامه عمران و خدمات شهری و روستایی خواهد شد (جدول ۱۱).

نکته قابل تأمل در لایحه بودجه تصریح بر ذکر «سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور» به‌عنوان یک سازمان دولتی است؛ زیرا سازمان فاقد اساسنامه قانونی بوده و اساسنامه آن صرفاً با تجویز هیئت‌وزیران توسط وزارت کشور تهیه و به تأیید «سازمان امور اداری و استخدامی کشور» رسیده است. همین امر موجب شده که بارها مورد ایراد شورای نگهبان قرار گیرد؛ لذا درج سازمان مزبور در جداول تفصیلی لایحه بودجه، محل ابهام است و اعتبارات این سازمان در صورتی می‌تواند به آن اختصاص یابد که اساسنامه آن به تصویب مجلس برسد.

نکته قابل توجه درخصوص این سازمان این است که اعتبارات ماده (۷) قانون درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موضوع سهم یک (۱) درصد درآمدهای مالیاتی مستقیم مندرج در (جدول ۷-۱) ۸۱۶ میلیارد تومان است (۸.۱۶۰.۰۰۰ میلیون ریال) است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ (۱۱۶.۹۰۲.۷۳۷ میلیون ریال) در مجموع کاهش ۳۰/۱ درصدی را شاهد است. اعتبارات هزینه‌ای این ردیف (۶۶.۶۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) است که نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۴ (۹۸۹۰۲۷۳۷ میلیون ریال)، ۳۲/۶ درصد کاهش نشان می‌دهد. اعتبارات تملک سرمایه‌ای این ردیف (۱۵.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) است که نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۴، (۱۸.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) کاهش ۱۶/۶ درصدی نشان می‌دهد.

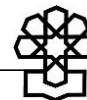
جدول ۱۱. اعتبارات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور براساس برنامه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵

سهم از اعتبارات (درصد)	جمع کل برآورد ۱۴۰۵	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای				هزینه‌ای			عنوان
		جمع	اختصاصی	متفرقه	عمومی	جمع	متفرقه	عمومی	
۲۷.۰۷۸	۱۰۸,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۸,۰۰۰,۰۰۰	۴۸,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰,۰۰۰	.	.	.	برنامه توسعه حمل‌ونقل
۷۲.۹۲۲	۲۹۰,۸۴۱,۹۰۰	۲۲۱,۳۰۰,۰۰۰	۱۳۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۶,۰۰۰,۰۰۰	۷۳,۳۰۰,۰۰۰	۶۹,۵۴۱,۹۰۰	۶۶,۶۰۰,۰۰۰	۲,۹۴۱,۹۰۰	برنامه عمران و خدمات شهری و روستایی
۱۰۰	۳۹۸,۸۴۱,۹۰۰	۳۲۹,۳۰۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۶,۰۰۰,۰۰۰	۱۱۳,۳۰۰,۰۰۰	۶۹,۵۴۱,۹۰۰	۶۶,۶۰۰,۰۰۰	۲,۹۴۱,۹۰۰	جمع

مأخذ: همان.

۴-۵-۱. اعتبارات هزینه‌ای

اعتبارات هزینه‌ای سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، طبق (جدول ۷-ب)، ۶ هزار و ۹۵۴ میلیارد و ۱۹۰ میلیون تومان (۶۹.۵۴۱.۹۰۰ میلیون ریال) است (۱۷/۹ درصد اعتبارات) که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴

۱۰۱.۹۳۷.۱۳۹) میلیون ریال)، کاهش ۳۱/۷۸ درصدی نشان می‌دهد. اعتبارات هزینه‌ای سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور صرف برنامه «ارائه خدمات شهری و روستایی» خواهد شد.

۲-۵-۴. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای این سازمان، ۳۱ هزار و ۷۲۰ میلیارد تومان (۳۱۷.۲۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) است (۸۲/۰۲ درصد اعتبارات) که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ (۸۴.۹۲۷.۵۲۸ میلیون ریال)، ۲۷۳/۴ درصد افزایش یافته است. شایان ذکر است که رقم اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها از محل منابع عمومی در (جدول ۷ و ۷-ب) دو رقم متفاوت ذکر شده است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ بودجه تملک دارایی کلانشهرها مختص قطار شهری، در (جدول ۷-ب) با شماره طبقه‌بندی متمایز از سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور ذکر شده است. این رویکرد سبب شده است که عدد اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور از محل منابع عمومی، در (جدول ۷ و ۷-ب) متفاوت باشد. به سخن دیگر دلیل این تناقض این است که در (جدول ۷) بودجه تملک قطار شهری کلانشهرها (۱۲.۱۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) نیز در بودجه سازمان شهرداری‌ها تجمیع شده است، اما در (جدول ۷-ب) در ردیف‌های جداگانه با کد طبقه‌بندی متمایز ذکر شده است. لذا چنانچه بودجه کلانشهرها را نیز در نظر بگیریم بودجه تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان شهرداری‌ها رشد ۲۸۷/۷ درصدی نشان می‌دهد و بدون آن رشد ۲۷۳/۴ درصدی نشان می‌دهد.

همچنین سرجمع اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای این سازمان از محل منابع عمومی، طبق (جدول ۴) پیوست یک لایحه (ردیف‌های با کد طبقه‌بندی ۱۰۵۶۰۰)، ۱۱۸۲۰۰۰۰۰۰ میلیون ریال است که مبلغی متفاوت و بیشتر از رقم ذکر شده در (جدول ۷-ب) یعنی ۱۰۱۲۰۰۰۰۰۰ است که ضروری است این ایراد رفع شود (جدول ۱۲).

جدول ۱۲. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و

مقایسه با قانون مصوب بودجه سال ۱۴۰۴ (میلیون ریال)

کد طبقه‌بندی	عنوان	سهم هر طرح از کل اعتبار (به میلیون ریال)			مصرفه درآمد-هزینه	درصد رشد
		جمع	عمومی	سهم از اعتبارات		
توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای						
۱۰۵۶۰۰	کمک به توسعه و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی	۶۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۶,۰۳۷,۵۲۸	۱۳۰.۴	۲۶,۰۳۷,۵۲۸
ارائه خدمات شهری و روستایی						
۱۰۵۶۰۰	تجهیز و ساماندهی آتش‌نشانی و خدمات ایمنی و نجات	۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۷.۲۱	۳۳.۳	۹,۰۰۰,۰۰۰
۱۰۵۶۰۰	اجرای ماده (۷) قانون درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موضوع سهم یک (۱) درصد درآمدهای مالیاتی مستقیم و ماده (۴۲) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	.	۹.۰۱	.	.
۱۰۵۶۰۰	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۰.۰۶	۴۰.	۲۰,۰۰۰
۱۰۵۶۰۰	مشارکت در احداث شبکه آبیاری فضای سبز شهری	۳۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۰.۱۸	-۱۸.۹	۳۷۰,۰۰۰
۱۰۵۶۰۰	تأمین و تهیه تجهیزات و واگن قطار شهری و حومه	۲۶,۸۰۰,۰۰۰	۲۶,۸۰۰,۰۰۰	۱۶.۱۱	۱۴۳.۶	۱۱,۰۰۰,۰۰۰
۱۰۵۶۰۰	کمک به تجهیز و ساماندهی پسماندهای عادی کشور	۴۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۲۴.۰۵	۳۸.۴	۳۸,۵۰۰,۰۰۰

کد طبقه‌بندی	عنوان	سهام هر طرح از کل اعتبار (به میلیون ریال)			درآمد-هزینه متفرقه	درصد
		جمع	عمومی	سهام از اعتبارات		
۱۳۳۶۰۰	احداث قطار حومه‌ای کلانشهر تهران به شهر جدید پردیس	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۰.۹۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	
۱۳۳۶۰۰	احداث و تکمیل خطوط اولویت‌دار متروی تهران	۴۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۰.۲۴	۴۰۰,۰۰۰	
۴۰۰۳۷۴	اتصال شهر اسلامشهر به متروی تهران	۵,۳۰۰,۰۰۰	۵,۳۰۰,۰۰۰	۳.۱۸	۵,۳۰۰,۰۰۰	
۴۰۴۴۵۰	احداث قطار شهری کرج	۷۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰	۰.۴۲	۷۰۰,۰۰۰	
۴۰۴۴۶۰	احداث قطار شهری مشهد	۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۰.۳۰	۵۰۰,۰۰۰	
۴۰۴۴۷۰	احداث قطار شهری اصفهان	۴۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۰.۲۴	۴۰۰,۰۰۰	
۴۰۴۴۸۰	احداث قطار شهری شیراز	۴۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۰.۲۴	۴۰۰,۰۰۰	
۴۰۴۴۹۰	احداث قطار شهری تبریز	۴۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۰.۲۴	۴۰۰,۰۰۰	
۴۰۴۵۰۰	احداث قطار شهری اهواز	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۰.۰۶	۱۰۰,۰۰۰	
۴۰۴۵۱۰	احداث قطار شهری قم	۶۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۰.۳۶	۶۰۰,۰۰۰	
۴۰۴۵۲۰	احداث قطار شهری کرمانشاه	۱,۸۰۰,۰۰۰	۱,۸۰۰,۰۰۰	۱.۰۸۲۳۸۱۲۳۹	۱,۸۰۰,۰۰۰	

مأخذ: همان.

در خصوص اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای، طرح «کمک به توسعه و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی» با ۶ هزار میلیارد تومان (۶۰.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) در جایگاه اول با ۳۶ درصد اعتبارات سازمان قرار دارد. شایان ذکر است که ۲ هزار میلیارد تومان از این مبلغ، اعتبارات متفرقه است. درصد رشد اعتبارات این طرح نسبت به مصوب سال ۱۴۰۴، ۱۳۰/۴ درصد است.

پس از آن، طرح «کمک به تجهیز و سامان‌دهی پسماندهای عادی کشور» ۴ هزار میلیارد تومان (۴۰.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) اعتبار به خود اختصاص داده که از این مبلغ ۱۰۰ میلیارد تومان (۱۰.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) اعتبارات متفرقه است. این طرح، ۲۴ درصد کل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان را به خود اختصاص داده است. اعتبارات این طرح نسبت به قانون مصوب سال ۱۴۰۴، رشد ۳/۸۴ درصدی نشان می‌دهد و سال اتمام آن ۱۴۰۶ است.

سپس طرح «اجرای ماده (۷) قانون درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موضوع سهم ۱٪ درآمدهای مالیاتی مستقیم» با یک هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان (۱۵.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال) قرار دارد که کل آن از منبع اعتبارات متفرقه درآمد-هزینه تأمین خواهد شد. اعتبارات این برنامه ۹ درصد کل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان را به خود اختصاص داده است. سال شروع این طرح ۱۴۰۲ بوده و سال اتمام آن ۱۴۰۸ تعیین شده است. شایان ذکر است که مصوب سال ۱۴۰۴ این ردیف ۱۸۰۰۰۰۰۰ بوده است در حالی که در پیوست یک لایحه بودجه ۱۴۰۵، به اشتباه صفر درج شده است. میزان اعتبارات این ردیف نسبت به مصوب ۱۴۰۴، ۱۶/۶ درصد کاهش نشان می‌دهد.

به وزارت کشور و خروجی آنهاست که باید در عملکرد وزارت کشور جست و جو شود. بنابراین یکی از اقدام‌های مهم و لازم در بررسی بودجه وزارت کشور از سوی اعضای محترم کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها و نمایندگان محترم مجلس، بررسی عملکرد بودجه‌ای سال‌های گذشته وزارت کشور از جهت رسیدن به اهداف برنامه‌هایی است که اعتبار به آنها تخصیص یافته است. در این راستا ضروری است، وزارت کشور گزارشی درباره نحوه عملکرد بودجه خود در سال‌های گذشته و میزان تحقق اهداف اعلام شده ارائه کند تا نمایندگان محترم با نگاهی به عملکرد سال‌های پیشین وزارت کشور به بررسی و تصویب بودجه آن اقدام کنند؛ به‌ویژه ضروری است کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس شورای اسلامی قبل از بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، عملکرد بودجه‌ای وزارت کشور در سال ۱۴۰۴ را به‌خصوص براساس سنجش‌های عملکردی تعیین شده در قانون بودجه ۱۴۰۴ مورد بررسی قرار دهد. البته نظارت بر بودجه تنها محدود به زمان بررسی لایحه بودجه نیست و وزارت کشور باید حداقل هر ۶ ماه عملکرد خود را متناسب با جدول فوق برای مجلس ارسال کند، ضرورتی که سال‌ها مورد غفلت واقع شده است.

دوم، برخلاف سنوات گذشته که برای برنامه‌ها سنجش تعیین می‌شد، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، مسئله نبود شاخص‌های سنجش عملکرد مشخص برای بررسی و نظارت بر برنامه‌های وزارت کشور و سازمان‌های تابعه وجود دارد. لذا ضروری است با توجه به احکام مندرج در قانون برنامه هفتم و نیز سایر قوانین موضوعه شاخص‌های سنجش عملکرد خروجی‌های اصلی وزارت کشور و سازمان‌های تابعه در لایحه درج شود.

سوم، ضروری است در برخی ردیف‌های بودجه‌ای وزارت کشور و سازمان‌های تابعه با توجه به الزام‌ها و تکالیف مندرج در قانون برنامه هفتم در عنوان یا مبالغ اختصاصی تجدیدنظر صورت گیرد. در این زمینه به‌ویژه اختصاص بودجه برای «تشکیل سازمان ملی مهاجرت» در راستای تکلیف تعیین شده در ماده (۸۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت و ذکر واژه هوشمندسازی مرزهای کشور در راستای تکلیف تعیین شده در ماده (۸۵) قانون برنامه هفتم اهمیت دارد.

چهارم، ضروری است ردیف مربوط به اعتبار «سامانه یکپارچه معاینه فنی» که جدول (۷-ج) یعنی ردیف‌های تجمیع شده در دستگاه‌های اجرایی (جدول ۷-ب) ذکر نشده است، اما در (جدول شماره ۳)، مندرج در پیوست شماره (۲) لایحه، درآمد حاصل از آن برای وزارت کشور در نظر گرفته شده است به (جدول ۷-۱) اضافه شود.

منابع و مآخذ

- [۱] امامی میبیدی، راضیه. الماسی، مجید. (۱۳۹۶). «بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۱۳. بودجه دستگاه‌های اجرایی؛ ارائه مدلی برای تحلیل میزان اعتبارات دستگاه‌های اجرایی»، مرکز پژوهش‌های مجلس، شماره مسلسل ۱۵۷۲۴.
- [۲] قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور.
- [۳] قانون درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها مصوب ۱۴۰۱/۰۴/۰۱.
- [۴] اساسنامه صندوق توسعه شهری و روستایی، مصوب ۱۴۰۲/۰۷/۱۹ هیئت وزیران.
- [۵] قانون برنامه هفتم پیشرفت.
- [۶] جان‌پرور، محسن. صالح‌آبادی، ریحانه. حسینی، سیدسمیره. (۱۳۹۶). «تبیین مخاطرات محیطی ناشی از دیوارهای مرزی (مرزهای ایران در استان سیستان و بلوچستان)»، فصلنامه جغرافیا و مخاطرات محیطی، شماره ۲۴.

گزیده سیاستی

ضروری است اعتبارات وزارت کشور و سازمان‌های تابع با رویکرد درج سنجه‌های عملکرد برای کل برنامه‌ها؛ تجدیدنظر در عناوین و مبالغ برخی ردیف‌ها با توجه به تکالیف مندرج در قانون برنامه هفتم؛ و انتقال برخی ردیف‌های اعتبارات به جدول شماره (۷-ب) اصلاح شود.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ (۴ خط) صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir